

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Právní aspekty padělání a pozměňování peněz měny
euro**

Bc. Roman Vik

© 2011 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Roman Vik

obor Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Most

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Právní aspekty padělání a pozměňování peněz měny euro**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Historie platebních prostředků
4. Historie padělání
5. Zavedení měny EURO
6. Ochranné prvky bankovek
7. Právní úprava a ochrana měny v České republice
8. Dělení padělání a pozměňování peněz
9. Spolupráce jednotlivých složek Policie ČR a ostatních orgánů
10. Zjištěné poznatky a návrhy na řešení
11. Závěr
12. Seznam použitých zdrojů
13. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

PEKÁREK, J.: Poznáte padělek bankovky? Nakladatelství Pragoeduca, Praha 2000

BROŽ, J. A HRADECKÝ, M.: Platební prostředky jejich ochrana a padělání. Tiskárna MV p.o., Praha, ISBN 80-7312-055-0

FRYŠTÁK, M. A ŽATECKÁ, E.: Kriminalistika č. 2/2008. Tiskárna MV p.o., Praha, ISSN 1210-9150

Zákon č. 15/1932 Sb. – Úmluva o potírání penězokazectví

Zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

ČNB – Vyhláška č. 553/2006 Sb., o podmínkách za kterých lze reprodukovat bankovky, mince, šeky, cenné papíry a platební karty

Leuchtturm – EURO-katalog mincí a bankovek

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Ing. Pavel Pikola**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 3. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Právní aspekty padělání a pozměňování peněz měny euro" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21. března 2011

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu JUDr. Ing. Pavlu Pikolovi, Ph.D. za odborné vedení, připomínky, pomoc a cenné rady při zpracování této práce.

Právní aspekty padělání a pozměňování peněz měny euro

Souhrn

Předložená diplomová práce se zabývá problematikou právních aspektů padělání a pozměňování peněz měny euro. V první části je uvedena historie platebních prostředků a historie padělání. Dále se zabývá etapami vývoje před zavedením měny euro, ochrannými prvky bankovek jednotné evropské měny, dělením padělání a pozměňování peněz. V další části je zpracována právní úprava a ochrana měny v České republice a jednotlivá spolupráce útvarů a složek Policie České republiky při odhalování, dokumentování a vyšetřování převážně organizované trestné činnosti na úseku padělání a pozměňování platebních prostředků.

Klíčová slova: padělání a pozměňování peněz, padělek, bankovka, mince, penězokazectví, euro, měna, Policie České republiky, ochranný prvek

The legal aspects of forgery and doctoring of Euro currency

Summary

The thesis deals with the problems of the legal aspects of forgery and doctoring of Euro currency. The history of means and forgery of payment is presented in forepart. Next the stages of development before the introduction of Euro currency, protecting elements of the notes of the single European currency and the division of forgery and doctoring of currency are engaged in. In the next part the legal regulation and the protection of currency in the Czech Republic and the single cooperation of the Police of the Czech Republic organs and units in the course of the detecting, the documentation and the investigation into organized crime of the forgery and doctoring of means of payment are elaborated.

The keywords: the forgery and doctoring of means of payment, the falsification, the note, the coin, the money forging, the Euro, the currency, the Police of the Czech Republic, the protecting element

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika práce.....	12
3	HISTORIE PLATEBNÍCH PROSTŘEDKŮ	13
3.1	Mince.....	13
3.2	Papírové peníze	14
3.2.1	Státovky.....	14
3.2.2	Bankovky.....	15
4	HISTORIE PADĚLÁNÍ.....	16
5	ZAVEDENÍ MĚNY EURO	17
5.1	Měnová unie a euro	17
5.2	Historie společné měny euro	17
5.3	Evropská centrální banka	19
5.4	Společná měna euro	21
5.4.1	Mince.....	21
5.4.2	Bankovky.....	24
5.5	Kódy tiskové desky	29
5.6	Matematická závislost výrobních čísel bankovek.....	29
6	OCHRANNÉ PRVKY BANKOVEK	31
6.1	Klasifikace padělků dle České národní banky	33

6.2	Ochranné prvky bankovek měny euro	34
6.2.1	Speciální bankovkový papír	38
6.2.2	Vodoznak.....	38
6.2.3	Ochranný proužek	38
6.2.4	Soutisková značka	39
6.2.5	Hologramy.....	40
6.2.6	Iridiscentní pruh	41
6.2.7	Opticky proměnlivá barva	41
6.2.8	Mikrotext.....	41
6.2.9	Giloše.....	43
6.3	Hlavní tiskové techniky.....	44
6.3.1	Tisk z výšky.....	44
6.3.2	Tisk z plochy	45
6.3.3	Hlubotisk	45
6.4	Protikopírkové ochrany.....	46
6.4.1	BITMAP	46
6.4.2	ORION	47
7	PRÁVNÍ ÚPRAVA A OCHRANA MĚNY V ČESKÉ REPUBLICE	49
7.1	Zákon č. 15/1932 Sb.	49
7.2	Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.....	52
7.3	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	54
8	DĚLENÍ PADĚLÁNÍ A POZMĚŇOVÁNÍ PENĚZ.....	63
8.1	Padělání	63
8.2	Pozměňování.....	63

8.2.1	Změna platnosti	64
8.2.2	Změna měny	65
8.2.3	Složení z pravých bankovek.....	65
8.3	Zlehčování mincí.....	65
9	SPOLUPRÁCE JEDNOTLIVÝCH SLOŽEK POLICIE ČR A OSTATNÍCH ORGÁNŮ.....	66
9.1	Národní centrála	66
9.2	Expozitura	68
9.3	Krajská pracoviště	68
9.4	Okresní pracoviště.....	69
9.5	Základní útvar	69
9.6	Postup policistů při podezření z výskytu padělaných či pozměněných peněz	69
9.7	Spolupráce s ostatními orgány a organizacemi	70
10	ZJIŠTĚNÉ POZNATKY A NÁVRHY NA ŘEŠENÍ	72
11	ZÁVĚR	73
12	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	75
13	PŘÍLOHY.....	77

1 ÚVOD

Pro zpracování diplomové práce jsem si zvolil téma závažné formy trestné činnosti – padělání platebních prostředků měny euro. Výběr tématu byl ovlivněn především svým zájmem o numismatiku a její příbuzný obor notafilii. Zaměřil jsem se na měnu euro, důležitého reprezentanta ve světovém měnovém systému.

Problematika padělání a pozměňování peněz se již od dávných dob považovala za těžký zločin. Vždy se jednalo o závažnou formu trestné činnosti na úseku hospodářské kriminality. V minulosti byly za padělání peněz tresty, které si v současném civilizovaném světě nedokážeme představit. Byly to tresty velmi drastické, přesto padělatele neodradily od výroby padělaných peněz, zřejmě vidinou snadného zisku. Za padělání peněz se trestalo deportací, hozením zaživa do vařící vody, usekáváním rukou, popravou. Na našem území se padělatelství trestalo zabavováním majetku, trestem ohněm, smýkáním nebo škrcením.

V současné době, kdy existují výkonné počítačové systémy, multifunkční tiskárny, kopírovací stroje a scannery, je přístup a možná výroba padělaných peněz jednodušší. Většina mládeže má k této technice blízký vztah a hlavně přístup. Téměř v každé domácnosti je dnes přinejmenším počítač. Finančně dostupné jsou tzv. trojkombinace, zařízení, která umožňují tisk, kopírování a skenování. Mládež stále více času tráví sezením u počítače. Proto se dnes setkáváme s případy, kdy mladí lidé nejdříve ze zvědavosti zkusí okopírovat bankovku, to se jim podaří, pochlubí se svým výtvozem kamarádům a následně někoho napadne za takto získaný padělek z pouhé legrace koupit například alkohol. Prostě to jen zkusit. Mnohdy si nikdo z nich neuvědomí, že se všichni společně právě dopustili trestné činnosti. Na druhé straně je padělání peněz a jejich udávání do oběhu jako pravých stále jednou z nejdůležitějších domén organizovaného zločinu. Organizovaný zločin v České republice mnohdy vychází z principu národnostních či etnických skupin a jedná se o velmi latentní trestnou činnost.

Asi nikdo z nás si nedovede představit svět, kde by neexistovaly peníze. Téměř každá země světa má svou vlastní měnu a tu si střeží zákonem. Samozřejmě i Česká republika ve svém trestním zákoníku na ochranu své měny pamatuje. Současný trestní zákoník č. 40/2009 Sb. tak chrání nejen naši měnu „Českou korunu“, ale také měny

ostatních států, včetně zmiňovaného eura. Na základě tzv. Schengenské dohody, kdy mohou osoby překračovat hranice smluvních států na kterémkoliv místě, aniž by musely projít hraniční kontrolou, vznikl velký prostor pro organizované skupiny zabývající se právě paděláním a pozměňováním peněz. Česká republika se stala nejen cílovou zemí distribuce dovezených padělků z jiných zemí, ale především tranzitní zemí při převozu padělků do dalších zemí Evropy.

Velkým mezníkem ve vztahu k paděláním peněz nejen na území České republiky, ale prakticky celé Evropy bylo datum 1.1.2002. Ve dvanácti členských zemích Evropské unie byla zavedena jednotná měna, měna „EURO“. Jednalo se o státy Německo, Belgie, Francii, Rakousko, Nizozemí, Španělsko, Portugalsko, Lucembursko, Irsko, Itálii, Řecko a Finsko. Eurem se začalo platit také v zemích Vatikán, San Marino a Monako, kdy se zde zavedla jednotná evropská měna prostřednictvím měnové unie s Itálií respektive s Francií. Paděláním peněz jednotné evropské měny se tak stává jedním z nejzávažnějších bezpečnostních problémů Evropské unie. Vzniklo velké teritorium, kde platí jedna měna. Mezinárodní organizovaný zločin se zavedením měny eura se již nemusí věnovat paděláním jednotlivých národních měn a padělatelské dílny tak mají jeden společný zájem – novou měnu EURO.

Mojí pracovní náplní je již čtrnáct let odhalování a objasňování trestné činnosti proti penězokazectví, a to na úrovni útvaru s celorepublikovou působností – Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) Služby kriminální policie a vyšetřování. Ve své diplomové práci tak využívám svých zkušeností a znalostí, které jsem čerpal z odborné literatury, seminářů a školení k této problematice.

Téma paděláním a pozměňování peněz je velmi zajímavé, ale také velmi rozsáhlé. Ve své práci jsem se zaměřil pouze na měnu euro. Cílem mé diplomové práce je seznámit s problematikou paděláním a pozměňování peněz, představení ochranných prvků bankovek měny euro. Práce má poskytnout návod, jak se bránit převzetí padělané bankovky, zejména znalostí všech dostupných ochranných prvků bankovek. Po seznámení s diplomovou prací by měl mít i laik základní přehled o tom, jak jsou bankovky měny euro chráněny a jak lze padělek bankovky rozpoznat.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Předložená diplomová práce se zabývá právními aspekty trestné činnosti na úseku padělání měny, konkrétně měny euro.

Hlavním cílem mé diplomové práce je co možná nejkompresnější popis tématu padělání a pozměňování peněz, vytvořit obecný přehled se zaměřením na vysvětlení ochranných prvků měny euro. Nejprve v práci čtenáři krátce seznamuji s historií peněz, historií padělání, zavedením jednotné evropské měny euro, následně pak představuji motivy bankovek a samotné ochranné prvky bankovek měny euro. Určitě každý z nás již bankovku měny euro viděl, ale málokdo dokáže vyjmenovat ochranné prvky, uvést, kde se tyto ochranné prvky na bankovce nacházejí, nebo určit třeba barvu jednotlivých nominálů bankovky. Rovněž tak uvést nejmenší nebo největší nominál bankovky měny euro.

2.2 Metodika práce

K naplnění cílů diplomové práce se autor opírá o podrobnou studii literatury, odborných časopisů, právních předpisů a dalších materiálů, rovněž tak letitých pracovních zkušeností, znalostí, absolvování seminářů a školení týkajících se tématu penězokazectví.

První část práce je zpracována s použitím příslušných metod, vlastní praxe a konzultace jednotlivých témat se soudním znalcem v tomto velmi zajímavém oboru. Při sběru dat jsem informace převážně čerpal z veřejně dostupných publikací, odborných profesních časopisů, právních publikací, numismatických časopisů a odborných článků na internetu.

Ve své diplomové práci se tak zaměřuji na problematiku padělání a pozměňování peněz měny euro, představuji původ a historii peněz, historii penězokazectví, přelomové datum, kdy byla zavedena jednotná měna euro a v neposlední řadě představení bankovek a mincí měny euro s výčtem jejich ochranných prvků.

3 HISTORIE PLATEBNÍCH PROSTŘEDKŮ

Samotný vývoj platebních prostředků souvisí s písemnými záznamy o lidské civilizaci. Lidé ke své obživě potřebovali směnu různého zboží, vzhledem k tomu, že peněžní prostředky dosud nebyly k dispozici, setkáváme se zde s barterovým obchodem. Šlo o prostou směnu určitého zboží nebo nějaké služby za jiné zboží či služby. Jednalo se o problematický obchodní vztah, který později vedl ke vzniku peněz, jako prostředku pro směnu.

Nejednalo se však o peníze, tak jak je známe v dnešní době, používaly se věci v té době hodně ceněné, proto nebyl problém za ně něco směniti. Velkou úlohu zde sehrál dobytek, kožešiny, sůl, mušle a další věci, které byl obchodník ochoten za zboží přijmout. V pozdější době, jak se společnost vyvíjela, významnou roli v prostředku směny získalo zlato a stříbro, které se daly dělit, tedy vážit a měly stálou trvanlivost. Nejstarší zmínka o používání váženého stříbra jako platidla je z dnešního Iráku, tehdejší Mezopotámie. Od vážení stříbra byl již jen malý krůček k ražení prvních mincí. (Fryšták, 2008)

3.1 Mince

Mince podstatně usnadnily obchodování, nejdříve se odlitky značily hodnotou hmotnosti, později různými symboly a obrázky. Za první mince jsou považovány lýdské mince z elektra, což je přírodní směs zlata a stříbra, které pocházejí ze 7. století př. n. l. z Malé Asie. Mince měla pro nás podivný název STATÉR.

Podmínky ražby mincí s jejich podobou, podmínkami oběhu, obsahem stříbra nebo zlata stanovil vládce. Tím se vyvinul mincovní regál, neboli právo na minci, kdy nesměl bez zvláštního určení nikdo na daném území razit mince. Tuto výsadu si každý vládce přísně střežil a za pokus ražení mincí bez povolení následoval velmi přísný trest.

Na našem území se za počátek mincí a mincovnictví připisuje Keltům do 1. století n. l. Mince se razily ve středních Čechách a na území Bratislavy. Za první české mince se však považují stříbrné denáry, které razili Přemyslovci. Později se u nás objevily groše a florény, následovaly tolary. Rozeznáváme tak tři základní měnová období – denárové, grošové a tolarové, které bylo ukončeno zavedením korunové měny v roce 1892.

Mince mají také své ochranné prvky. Z hlediska zkoumání těchto prvků se však omezujeme pouze na hmotnost, průměr, úpravu hrany a barvu materiálu. K výrobě mincí se v současné době používá slitiny barevných kovů, jako je nikl, měď, hliník a zinek. Mezi důležité znaky patří zvuk, který mince vydá při dopadu na kovovou desku. Mince má zvonivý zvuk, který je způsoben výrobou, kdy je mince zhutněna tlakem několika desítek tun při ražbě. Padělky mají většinou zcela rozdílný tón při dopadu na kovovou desku. (Fryšták, 2008)

3.2 Papírové peníze

Vývoj společnosti, především pak používání těžkých kovových mincí, vedl ke vzniku papírových peněz. V Evropě se první papírové peníze objevují kolem roku 1171 v Benátkách, ale poprvé se s nimi setkáváme již kolem roku 650 n. l. v Číně, i když za všeobecnou měnu jsou zde uznány až v 10. století. Lidé si své kovové mince začali schovávat u obchodníků, oproti ručně psanému potvrzení, že do úschovy přijali určité množství mincí. K samotnému obchodu se také používaly uvedené stvrzenky obchodníků. Na našem území byly papírové peníze zavedeny dekretem císařovny Marie Terezie v roce 1762, vydáním papírových zlatek konvenční měny zvané „bankocedule“. Vydáním byla pověřena a zmocněna Vídeňská městská banka. (Fryšták, 2008)

3.2.1 Státovky

Státovky jsou oproti bankovkám starší, jednalo se o emisi ministerstva financí. Nominální hodnota vydávaných státovek se stávala přímo příjmem státního rozpočtu, z něhož se hradily náklady na jejich tisk. Platnost našich papírových státovek byla ukončena v roce 1972. Nejednalo se však o velký přínos do státního rozpočtu, odhad byl 2 – 3% celkového hotovostního oběhu.

Pro zajímavost uvádím dochované císařské státovky z doby dynastie Mingů (shodný časový souběh u nás s vládou Lucemburků), kdy se jednalo o státovky velikosti 215 x 335 mm s názvem kuan (1 kuan = 10 šňůr = 100 měděných kešů). Již zde byla vytištěna pohružka smrti pro padělatele a příslib udavači. (Pekárek, 2000)

3.2.2 Bankovky

Pokud se jedná o bankovky, tak ty nesměl vydávat kdokoli, ale pouze zákonem zmocněný peněžní ústav, který se zároveň stal emisní bankou, někdy nazývaný cedulovou bankou. Hlavním úkolem cedulové banky je zabezpečit stabilitu měny. Zákon rovněž stanoví, za jakých podmínek může vykonávat svoji funkci a jak má být podložena hodnota emitovaných peněz.

Rozdílem mezi státovkami a bankovkami je tedy ten, že státovky vydává stát, kdežto bankovky emisní banka. (Pekárek, 2000)

4 HISTORIE PADĚLÁNÍ

Snaha o padělání peněz je stejně stará jako peníze samotné, padělání se shoduje s existencí peněz. Není stát, kde by se padělání nepovažovalo za těžký zločin. V minulosti za padělání peněz následovaly kruté tresty, deportace, usekávání rukou, hození zaživa do vařící vody nebo oleje a popravou. V našich podmínkách se padělání ve 13. století trestalo zabavováním majetku, trestem ohněm, škrcením nebo smýkáním. V německých Drážďanech se například vypichovaly oči, nebo se useknutá ruka padělatele připevnila na mincovnu. (Fryšták, 2008)

Mezi historicky nejznámější české padělatele patří Václav Hanka a Adolf Burger. Václav Hanka jako tehdejší pracovník Národního muzea, kterého však dle dobových materiálů nevedla touha po penězích, ale národní hrdost, se pokusil vyrobit padělky mincí, které měly platit na Velké Moravě. Oproti němu Adolf Burger byl k padělání donucen nacisty a jeho profese tiskaře mu zřejmě zachránila život. Jako Žid byl za války nacisty zatčen a umístěn do koncentračního tábora Sachsenhausen, kde společně s dalšími vězni utajeně vyráběl pro nacisty padělané peníze v rámci operace „Bernhard“, jejíž cílem bylo rozvrátit hospodářství Anglie. Padělalo se více než sto milionu liber. (Dostupné z WWW: <http://www.investujeme.cz/>)

Zavedení jednotné evropské měny dává možnost padělatelům, zejména organizovaným skupinám, se přeorientovat ve svých výtvořech na tuto novou měnu. Evropská unie stále považuje možnost rozsáhlého padělání za jeden z nejzávažnějších bezpečnostních problémů Evropské unie. Důvodem je vytvoření obrovského prostoru, kde platí pouze jedna měna se stejnými bankovkami a mincemi. Rozdílnost národních stran na mincích nehraje až takovou roli, jelikož jsou mince vyrobeny ze stejného materiálu se stejnými rozměry, hmotností a tvarem. (Fryšták, 2008)

5 ZAVEDENÍ MĚNY EURO

5.1 Měnová unie a euro

Měnová unie představuje určitý stupeň integrace států, kde je možný volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil. Hlavním je však zavedení jednotné měny. Samozřejmě měnová integrace s sebou přináší různé výhody a nevýhody. Mezi výhody určitě patří snížení míry inflace, zvýšení toku zahraničních investic, úspora nákladů vznikajících při směně různých měn, usnadnění a podpora cestovního ruchu, snížení kurzovního rizika a v neposlední řadě větší stabilita měny. Naopak mezi zápory jednoznačně stavím neochotu lidí něco měnit, zvykat si na něco nového, vysoké náklady na stahování národní měny a zavádění nové měny do oběhu. Dále pak ztráta možnosti vlastní měnové politiky, neboť to za národní banky převezme Evropská centrální banka. (Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/>)

5.2 Historie společné měny euro

Myšlenka společné měny v Evropě je součástí dlouhodobého plánu. Poprvé se Evropské společenství začalo touto myšlenkou zabývat v 60. letech minulého století, kdy byl jako budoucí cíl stanoven přechod k hospodářské a měnové unii. Na přelomu 80. a 90. let se vznik měnové unie stal podstatným a byl nastíněn v tzv. Delorsově zprávě. Tato zpráva předpokládala vznik Evropské měnové unie ve třech na sebe navazujících etapách. Počítalo se s tím, že se jednotnou měnou stane užívaná zúčtovací evropská měnová jednotka ECU, ale nakonec zvítězilo současné euro. (Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/>)

1. etapa

Tato etapa probíhala v době od 1. července 1990 do 31. prosince 1993. Hlavním cílem bylo odstranění poslední překážky bránící volnému pohybu kapitálu mezi členskými zeměmi. Mezi nové úkoly centrálních národních bank patřila jejich spolupráce a vzájemná konzultace v oblasti měnové politiky členských států. Výsledkem mělo být dosažení cenové stability kurzů měn v podobné výši. Různá jednání vyústila ve Smlouvu o Evropské společenství, která byla ratifikována dne 7. února 1992 v Maastrichtu. (Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/>)

2. etapa

Druhá etapa začala 1. ledna 1994 a probíhala do 31. prosince 1998. Zahájení druhé etapy bylo uskutečněno založením Evropského měnového institutu. Mezi hlavní úkol institutu patřilo provádění nezbytných příprav k ustanovení Evropského systému centrálních bank, provádění jednotné měnové politiky a její koordinace, ve třetí etapě pak vznik jednotné měny. Ke konci roku 1995 odsouhlasila Evropská rada používání slova „*EURO*“ pro pojmenování evropské měnové jednotky na návrh Německa. Evropský měnový institut předložil v prosinci 1996 Evropské radě, následně pak veřejnosti, vybraný návrh série eurobankovek, které měly být uvedeny do oběhu 1. ledna 2002. Do konce roku 1996 bylo nutné rozhodnout, zda většina zemí splňuje konvergenční kritéria pro vstup do Evropské měnové unie. Dne 2. května 1998 Rada Evropské unie, ve složení hlav států nebo vlád, jednomyslně rozhodla, že jedenáct členských států splnilo podmínky nezbytné pro účast ve třetí etapě a pro přijetí doposud virtuální jednotné měny 1. ledna 1999. Počátečními účastníky byly země Belgie, Německo, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko a Finsko. Dne 25. května 1998 vlády těchto jedenácti členských států jmenovaly prezidenta, viceprezidenta a čtyři další členy Výkonné rady Evropské centrální banky. Jejich jmenování nabylo účinnosti 1. června 1998 a znamenalo to ustavení Evropské centrální banky. Národní centrální banky zúčastněných členských států spolu s Evropskou centrální bankou tvoří Eurosystem. Ustavením Evropské centrální banky završil Evropský měnový institut své poslání a vstoupil v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství do likvidace. (Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/>)

3. etapa

Dnem 1. ledna 1999 začala třetí, poslední etapa vzniku Evropské měnové unie, jejíž společnou měnou mělo být euro, zároveň byly stanoveny pevné kurzy směny jednotlivých národních měn za euro. K tomuto datu do Evropské měnové unie nevstoupily čtyři země, které však byly tehdejšími členy Evropské unie. Jednalo se o Velkou Británii, Dánsko, Řecko a Švédsko. Velká Británie s Dánskem neprojevíly zájem o vstup do Měnové unie, Švédsko odmítlo přijmout měnu z politických důvodů a Řecko nespĺnilo konvergenční kritéria. Evropská centrální banka se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem ve Spolkové republice Německo začala provádět společnou monetární politiku a euro začalo být

používáno nepovinně jako bezhotovostní měna. Zároveň se začaly připravovat bankovky a mince. V polovině ledna 2000 bylo rozhodnuto, že Řecko se může formálně připojit k Měnové unii dnem 1. ledna 2001. Každá země, která chtěla přijmout novou měnu, musela splnit konvergenční kritéria, která byla stanovena Maastrichtskou smlouvou. Tato kritéria obsahovala následující požadavky:

- kritérium cenové stability (inflace může být maximálně o 1,5 % vyšší než inflace tří cenově nejstabilnějších zemí),
- kritérium konvergence úrokových sazeb (nominální úrokové sazby nesmí překročit o více než 2 % úrokovou sazbu tří cenově nejstabilnějších zemí),
- kritérium měnových kurzů (kurz se musí pohybovat ve stanoveném flukтуаčním pásmu),
- kritérium deficitu veřejných financí (schodek maximálně 3 % HDP),
- kritérium veřejného zadlužení (poměr zadlužení k HDP nesmí překročit 60 %).

Dne 1. ledna 2002 bylo euro zavedeno do oběhu a jednotlivé národní měny začaly být stahovány. Do konce února 2002 oficiálně národní měny zanikly a začalo se používat pouze euro.

Vstupem Řecka 1. ledna 2001 do třetí etapy Hospodářské měnové unie vzrostl seznam členských zemí na dvanáct účastníků. Dalším, třináctým členem eurozóny se dnem 1. ledna 2007 stalo Slovinsko. K 1. lednu 2008 tyto řady na počet účastníků patnáct rozšířily Malta a Kypr. O rok později následoval náš soused Slovensko a nejnověji k 1. lednu 2011 se dosud posledním sedmnáctým členem eurozóny stalo Estonsko. Součástí eurosystému se dnem, kdy tyto země vstoupily do eurozóny, stala také jejich centrální banka. (Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/>)

5.3 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka (ECB) byla založena 1. června 1998 a jejím sídlem se stala Spolková republika Německo, německá spolková země Hesensko a zde největší město, ležící na řece Mohan - Frankfurt nad Mohanem (viz obrázek 1). Získala zároveň jedinečný úkol, nahrazení měn skupiny států jednotnou měnou a vytvoření měnové politiky pro novou eurozónu. Stala se centrální bankou pro evropskou jednotnou měnu euro,

současným základním cílem je pečovat o kupní sílu eura, tedy o cenovou stabilitu sedmnácti států Evropské unie, které postupně od roku 1999 zavedly jako svou měnu euro. Dále pak provádí devizové operace a podporuje plynulé fungování platebních systémů. Mezi další úkoly se řadí výhradní právo rozhodovat o vydávání bankovek.

Právním hlediskem pro jednotnou měnovou politiku je *Smlouva o založení Evropského společenství* a *Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky*. Právě na základě tohoto statutu byla ECB ustavena a společně s ní i Evropský systém centrálních bank (ESCB), ten se skládá z ECB a národních centrálních bank (NCB) všech členských států Evropské unie bez ohledu na to, zda zavedly, nebo nezavedly měnu euro.

Prvním prezidentem ECB se stal Nizozemec Wim Duisenberg, který byl v čele ECB od jejího založení do 31. října 2003 a stál tedy u zrodu měny euro. Současným a druhým prezidentem ECB je Francouz Jean Claude Trichet, kterému volební období končí 31. října 2011. Nejvyšším orgánem ECB je Rada guvernérů, kterou tvoří guvernéri NCB a šestičlenná Výkonná rada. (Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/>)

Obrázek 1 - Eurotower – budova Evropské centrální banky ve Frankfurtu nad Mohanem

Zdroj – <http://www.ecb.europa.eu/> [citováno 2010-12-08]

5.4 Společná měna euro

Euro je měna eurozóny a po americkém dolaru (USD) je druhým nejdůležitějším reprezentantem na světovém měnovém trhu. Grafický symbol „€“ vychází z řeckého písmene epsilon s odkazem na Řecko jako kolébku evropské civilizace a dále na první písmeno slova Evropa. Dvě rovnoběžné střední čáry představují stabilitu této nové měny, zkratka dle měnového kódu je EUR.

V roce 1999 se euro stalo jednotnou měnou pro více než 300 milionů obyvatel Evropy. Do roku 2002 se používalo pouze v účetnictví, při elektronických platbách. Dnes je měna euro zákonným platidlem v 17 z 27 členských států Evropské unie, včetně zahraničních států, území a ostrovů, které jsou součástí některého státu eurozóny nebo jsou s ním spojeny. Euro však používají i menší státy Monako, San Marino a Vatikán na základě formální dohody s Evropským společenstvím. Dále pak euro používají státy, které formální dohodu neuzavřely, a to Andorra, Černá Hora a Kosovo. (Musil, 2010)

5.4.1 Mince

Jedno euro se člení na 100 centů. Sadu mincí tvoří osm různých nominálních hodnot. Dvě mince jsou eurové s hodnotami 1 EUR a 2 EUR, šest mincí je centových s hodnotami 1 cent, 2 centy, 5 centů, 10 centů, 20 centů a 50 centů. Mince mají vždy jednu stranu společnou, evropskou a druhou stranu národní. Dle této národní strany lze pak určit, k jakému státu patří. Všechny mince jsou platné v celé eurozóně bez ohledu na národní stranu. Výroba a emise mincí spadá do působnosti jednotlivých národních centrálních bank. Každý stát eurozóny si může vybrat motiv své národní strany, který může být stejný pro všech osm mincí, pro několik z nich nebo odlišný pro každou minci. Členské země však nemají právo měnit své národní strany s výjimkou mincí zobrazujících hlavy států. V omezeném množství mohou mince s vlastní národní stranou vydávat i státy Monako, San Marino a Vatikán, o to více jsou tyto mince ceněny mezi numismatiky. Zajímavostí určitě je i skutečnost, že zákonným platidlem na celém území eurozóny jsou i oběžné pamětní mince. Mince jsou vydávány pouze v nominální hodnotě 2 EUR, od „obyčejných“ oběžných dvoueurových mincí se liší pouze národní stranou, kde je vyobrazen pamětní motiv. Každý členský stát eurozóny má možnost vydat jednu pamětní minci ročně. Opět

jsou tyto mince zájmem sběratelů, obdobně je tomu u mincí Finska s nominální hodnotou 1 a 2 centy. Tyto mince se razí pouze pro sběratelské účely, v oběhu nejsou používány.

Mince se od sebe liší velikostí, hmotností, provedením hrany, použitým materiálem, barvou a motivem. Mince v hodnotě 1, 2 a 5 centů znázorňují glóbus s Evropou, autorem grafického návrhu společné strany euromincí je Luc Luycx, pracovník Královské belgické mincovny. Ostatní mince mají několik odlišných ztvárnění. (Musil, 2010)

Společná „evropská“ strana

Zdroj (pro obrázky 2 – 9) – <http://www.ecb.europa.eu/euro/coins/common/html/index.cs.html> [citováno 2010-12-20]

2 EUR – průměr: 25,75 mm, síla: 2,20 mm, hmotnost: 8,50 g, tvar: kulatý, barva: střed žlutý, mezikruží bílé, složení: na mezikruží mědinikl, na středu tři vrstvy – niklová mosaz, nikl, niklová mosaz, hrana: jemně vroubkovaná s vtačeným nápisem nebo motivem. (viz obrázek 2)

Obrázek 2 - Mince 2 EUR (stará a nová ražba)

1 EUR – průměr: 23,25 mm, síla: 2,33 mm, hmotnost: 7,50 g, tvar: kulatý, barva: střed bílý, mezikruží žluté, složení: na mezikruží niklová mosaz, na středu tři vrstvy – mědinikl, nikl, mědinikl, hrana: střídavě hladká a vroubkovaná. (viz obrázek 3)

Obrázek 3 - Mince 1 EUR (stará a nová ražba)

50 centů – průměr: 24,25 mm, síla: 2,38 mm, hmotnost: 7,80 g, tvar: kulatý, barva: žlutá, složení: severské zlato, hrana: profilovaná s jemnými zoubky. (viz obrázek 4)

Obrázek 4 - Mince 50 centů (stará a nová ražba)

20 centů – průměr: 22,25 mm, síla: 2,14 mm, hmotnost: 5,74 g, tvar: španělský květ, barva: žlutá, složení: severské zlato, hrana: hladká. (viz obrázek 5)

Obrázek 5 - Mince 20 centů (stará a nová ražba)

10 centů – průměr: 19,75 mm, síla: 1,93 mm, hmotnost: 4,10 g, tvar: kulatý, barva: žlutá, složení: severské zlato, hrana: profilovaná s jemnými zoubky. (viz obrázek 6)

Obrázek 6 - Mince 10 centů (stará a nová ražba)

5 centů – průměr: 21,25 mm, síla: 1,67 mm, hmotnost: 3,92 g, tvar: kulatý, barva: červená, složení: ocel pokovená mědí, hrana: hladká. (viz obrázek 7)

Obrázek 7 - Mince 5 centů

2 centy – průměr: 18,75 mm, síla: 1,67 mm, hmotnost: 3,06 g, tvar: kulatý, barva: červená, složení: ocel pokovená mědí, hrana: hladká s rýhou. (viz obrázek 8)

Obrázek 8 - Mince 2 centy

1 cent – průměr: 16,25 mm, síla: 1,67 mm, hmotnost: 2,30 g, tvar: kulatý, barva: červená, složení: ocel pokovená mědí, hrana: hladká. (viz obrázek 9)

Obrázek 9 - Mince 1 cent

5.4.2 Bankovky

Sada bankovek tvoří sedm různých nominálních hodnot, 5 EUR, 10 EUR, 20 EUR, 50 EUR, 100 EUR, 200 EUR a 500 EUR. Bankovky mají motiv na lícové i rubové straně

shodný pro všechny členské státy eurozóny. Každá bankovka má rozdílnou velikost a barvu. Všechny pak obsahují vývoj evropských architektonických slohů od antiky po současnost. Na lícové straně jsou zobrazena okna nebo brány a na rubové straně mosty. Velký důraz byl kladen na to, aby příklad architektury nereprezentoval žádnou skutečnou památku, jedná se tedy o smyšlené mosty. Zobrazená okna a brány symbolizují evropského ducha otevřenosti a spolupráce. Na všech bankovkách je zobrazen motiv evropské vlajky (dvanáct žlutých hvězd v kruhu na modrém pozadí), iniciály Evropské centrální banky v pěti jazykových verzích (BCE, ECB, EZB, EKT, EKP), mapa Evropy na zadní straně, název euro ve dvou abecedách (latinské a řecké) a podpis nynějšího prezidenta ECB. Platné jsou samozřejmě i bankovky s podpisem prvního prezidenta ECB Wim Duisenberga. Autorem grafického návrhu je pracovník Rakouské národní banky Robert Kalina. Oprávnění vydávat bankovky má jak ECB, tak jednotlivé NCB členských zemí. V praxi se však o emisi bankovek do oběhu starají pouze NCB. (Musil, 2010)

Zdroj (pro obrázky 10 – 16) – <http://www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/html/index.cs.html> [citováno 2010-12-18]

500 EUR – rozměry: 160 x 82 mm, barva: fialová, *Architektonický sloh*: moderní architektura 20. století, *časový úsek*: 20. a 21. století. (viz obrázek 10)

Obrázek 10 - Bankovka 500 EUR líc a rub

200 EUR – rozměry: 153 x 82 mm, barva: hnědožlutá, *Architektonický sloh*: secese, *časový úsek*: 19. a 20. století. (viz obrázek 11)

Obrázek 11 - Bankovka 200 EUR líc a rub

100 EUR – rozměry: 147 x 82 mm, barva: zelená, *Architektonický sloh*: baroko a rokoko, časový úsek: 17. a 18. století. (viz obrázek 12)

Obrázek 12 - Bankovka 100 EUR líc a rub

50 EUR – rozměry: 140 x 77 mm, barva: oranžová, *Architektonický sloh*: renesance, časový úsek: 15. a 16. století. (viz obrázek 13)

Obrázek 13 - Bankovka 50 EUR líc a rub

20 EUR – rozměry: 133 x 72 mm, barva: modrá, *Architektonický sloh*: gotika, časový úsek: 13. a 14. století. (viz obrázek 14)

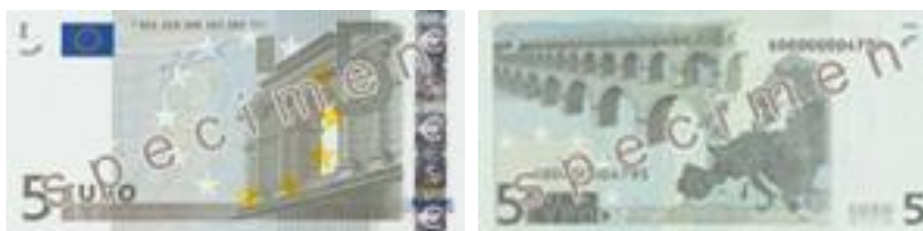
Obrázek 14 - Bankovka 20 EUR líc a rub

10 EUR – rozměry: 127 x 67 mm, barva: červená, *Architektonický sloh*: románský, *časový úsek*: 11. a 12. století. (viz obrázek 15)

Obrázek 15 - Bankovka 10 EUR líc a rub

5 EUR – rozměry: 120 x 62 mm, barva: šedá, *Architektonický sloh*: antika, *časový úsek*: do 5. století. (viz obrázek 16)

Obrázek 16 - Bankovka 5 EUR líc a rub

Tabulka 1 - Tiskárny v zemích, které přijaly euro

Tiskárny v zemích, které přijaly euro	
L Finsko	D Setec Oy, Vantaa
M Portugalsko	U Vallora, Carregado
N Rakousko	F Oesterreichische Banknoten und Sicherheitsdruck GmbnH, Wien
P Nizozemsko	G Johan Enschede & Zonen Security printing, haarlem
R Lucembursko	- Bankovky netištěny, nemá vlastní tiskárnu
S Itálie	J Banca d'Italia, Roma
T Irsko	K Central Bank of Ireland, Dublin
U Francie	E Francois Charles, Oberthur L Banque de France, Chamaliers
V Španělsko	M Fábrica nacional de Moneda y Timbre, Madrid
X Německo	P Giesecke & Devrient, München R Bundesdruckerei, Berlin
Y Řecko	N Idroma Trapezas tis Ellados, Athinau
Z Belgie	T Banque Nationale de Belgique, Bruxeles
H Slovinsko	Bank of Slovenia, Ljubljana
G Kypr	Central Bank of Cyprus
F Malta	Bank Centrali ta Malta
E Slovensko	Národná banka Slovenska, Bratislava

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – seminář padělení

Tabulka 2 - Tiskárny v zemích, které dosud euro nepřijaly

Tiskárny v zemích, které zatím nepřijaly euro			
J	Velká Británie	H	Thomas De La Rue, London
		A	Bank of England Printing Works, London
K	Švédsko	C	AB Tumba, Bruk
W	Dánsko	S	Danmarks National Bank, Kobenhavn

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – seminář padělání

5.5 Kódy tiskové desky

Na každé bankovce, na její lící straně jsou uvedeny znaky, podle kterých určíme, kde byla bankovka vytištěna. Nachází se zde kód tiskové desky, přičemž u každého nominálu je na jiném místě. Kód tvoří dvě písmena a čtyři číslice. První písmeno označuje konkrétní tiskárnu, první tři číslice označují použitou tiskovou desku a poslední dva znaky udávají umístění bankovky v tiskovém archu, písmeno značí řádek, číslice pak sloupec. Například při označení bankovky kódem **M001F2** bude bližší označení bankovky následující:

- písmeno **M** označuje tiskárnu Fábrica nacional de Moneda y Timbre v Madridu
- číslice **001** označují identifikační číslo tiskařské desky
- písmeno **F** značí řadu v tiskovém archu, kde se bankovka nachází
- číslice **2** značí sloupec v tiskovém archu, kde se bankovka nachází (Musil, 2010)

5.6 Matematická závislost výrobních čísel bankovek

Výrobní číslo bankovek euro je na každé bankovce rozdílné a má svoji matematickou závislost pro kontrolu pravosti bankovky. Číslo se skládá z prvního písmene a následujících jedenácti číslic. Matematickou závislost zjistíme tak, že místo písmene vložíme příslušnou hodnotu podle klíče a zároveň odebereme poslední číslici bankovky, která nám následným výpočtem musí vyjít shodná. Takto upravené celé číslo dělíme devíti. Následně opět od čísla devět odečteme poslední číslici, která nám vyšla dělením a

výsledkem musí být právě poslední číslice bankovky, kterou jsme před tím odebrali. Vyjde-li nám jiná číslice, než kterou jsme před tím odebrali, bankovka je s určitostí padělkem. Dosud přiřazená písmena a jejich klíč:

Z (36) – Belgie, Y (35) – Řecko, X (34) – Německo, V (32) – Španělsko, U (31) – Francie, T (30) – Irsko, S (29) – Itálie, P (26) – Nizozemsko, N (24) – Rakousko, M (23) – Portugalsko, L (22) – Finsko (Musil, 2010)

Příklad výpočtu u pravé bankovky:

X05745780146   340574578014 : 9 = 37841619779,33   9 – 3 = 6

Příklad výpočtu u padělané bankovky:

Y22238657457   352223865745 : 9 = 39135985082,77   9 – 7 = 2

6 OCHRANNÉ PRVKY BANKOVEK

Dnešní padělatelé mají k dispozici moderní reprodukční techniky, proto jednotlivé národní banky včetně Evropské centrální banky začaly hledat způsoby, jak svoji produkci peněz ochránit. V případě bankovek euro zde byl další důvod, proč padělatelům znesnadnit napodobování této nové měny. Jednalo se o zcela nové bankovky, které lidé dosud neznali. Díky ochranným prvkům snadno určíme, zda se jedná o pravou bankovku, většinou nepotřebujeme ani zvláštní vybavení, bankovku identifikujeme:

1. hmatem

- papír
- plastický tisk

2. nastavením proti světlu

- vodoznak
- soutisková značka
- ochranný proužek
- perforace

3. nakloněním

- proužek s hologramem (5 €, 10 € a 20 €)
- medailon s hologramem (50 €, 100 €, 200 € a 500 €)
- iridiscentní pruh (5 €, 10 € a 20 €)
- opticky proměnlivá barva (50 €, 100 €, 200 € a 500 €)

Ochranné prvky se dále dělí do tří skupin:

- **pro laickou veřejnost**

Největší pozornost všech bank, tiskáren a vývojových firem se soustřeďuje na ochranné prvky pro laickou veřejnost. Zde se jedná o všechny ochranné prvky, které můžeme kontrolovat lidskými smysly, zejména pak zrakem a hmatem.

- **pro odbornou veřejnost**

Ochranné prvky pro odbornou veřejnost jsou ty, které se dají překontrolovat běžně komerčně dostupnými prostředky. Těmito prostředky jsou hlavně lupy, ultrafialové lampy, značkovací tužky, detekční prvky s principem chemických reakcí materiálu použitého při výrobě bankovek.

- **pro specializovaná zařízení**

Do třetí skupiny patří ochranné prvky, které jsou identifikovatelné mimo oblast vnímání lidských smyslů. Do této skupiny patří magnetismus, fluorescence barev v neviditelných oblastech světelného spektra, fosforescence.

Nejvýznamnějším a vlastně hlavním smyslem ochrany bankovek je, aby běžný uživatel rozpoznal při styku s bankovkou, zda vlastní originál nebo padělek bankovky, a to svými lidskými smysly. Důležité je, aby uživatel bankovky při ověřování pravosti kontroloval vždy několik ochranných prvků najednou, nespokojil se pouze s existencí jednoho z nich. Zejména pak ověření pravosti hmatem, nastavením proti světlu a jejím nakloněním. (Musil, 2010)

6.1 Klasifikace padělků dle České národní banky

Česká národní banka používá velmi podrobnou klasifikaci padělků bankovek, která byla zavedena již tehdejší národní bankou Rakouska – Uherska, Česká národní banka tuto klasifikaci převzala a používá ji i při dnešním hodnocení zadržovaných padělků. Každý zajištěný padělek různé měny je zařazen podle nominální hodnoty do typu (někdy i podtypu). První zajištěný padělek bankovky obdrží na základě odborného vyjádření Zkušebny platidel České národní banky typové označení a další následně zajištěné padělky shodného typu jsou pod tento typ číselně řazeny v závislosti na době zadržení padělku. Téměř shodnou klasifikaci vede i Evropská centrální banka pro měnu euro. Zadržované padělky euro se pak společně porovnávají v Evropské centrální bance i České národní bance. Naše národní banka přiřadí k zajištěnému padělku měny euro kromě svého typového označení ještě typové označení Evropské centrální banky. Takto postupují i ostatní národní banky Evropské unie. Výsledkem je pak srovnání výskytu padělků měny euro jedné nominální hodnoty z mezinárodního pohledu a snazší zjištění například stejné padělatelské dílny kdekoli ve světě.

Česká národní banka mimo řazení padělků do jednotlivých typů, stanovuje i stupeň nebezpečnosti padělku, který se stanovuje na základě několika srovnávacích kritérií a výsledkem je klasifikace pěti stupňů nebezpečnosti padělků. (Musil, 2010)

1. velmi nebezpečný

Od pravé bankovky jen velmi těžce rozeznatelný, pro laika takřka nemožně rozpoznatelný. Jsou použity tiskové techniky srovnatelné s pravou výrobou bankovek, dokonalé je napodobení ochranných prvků. Padělatelem je převážně odborník se znalostí tiskových technik.

2. nebezpečný

Oproti originálu jsou použity jiné tiskové techniky, ochranné prvky jsou napodobeny z části, kvalitně je napodobeno barevné provedení bankovky. Padělek je identifikovatelný za pomoci různé techniky.

3. zdařilý

Jedná se o padělky, které jsou zhotoveny jinými tiskovými technikami oproti originálu, nejčastěji za použití běžně dostupné výpočetní techniky a tiskáren nebo kopírovacích strojů. Ochranné prvky zcela chybí nebo jsou napodobeny částečně. Lepší barevné provedení.

4. méně zdařilý

Padělky, kdy tiskové techniky a ochranné prvky jsou napodobeny velmi nedokonale, často chybějí vůbec, rozpoznatelné běžnými lidskými smysly.

5. neumělý

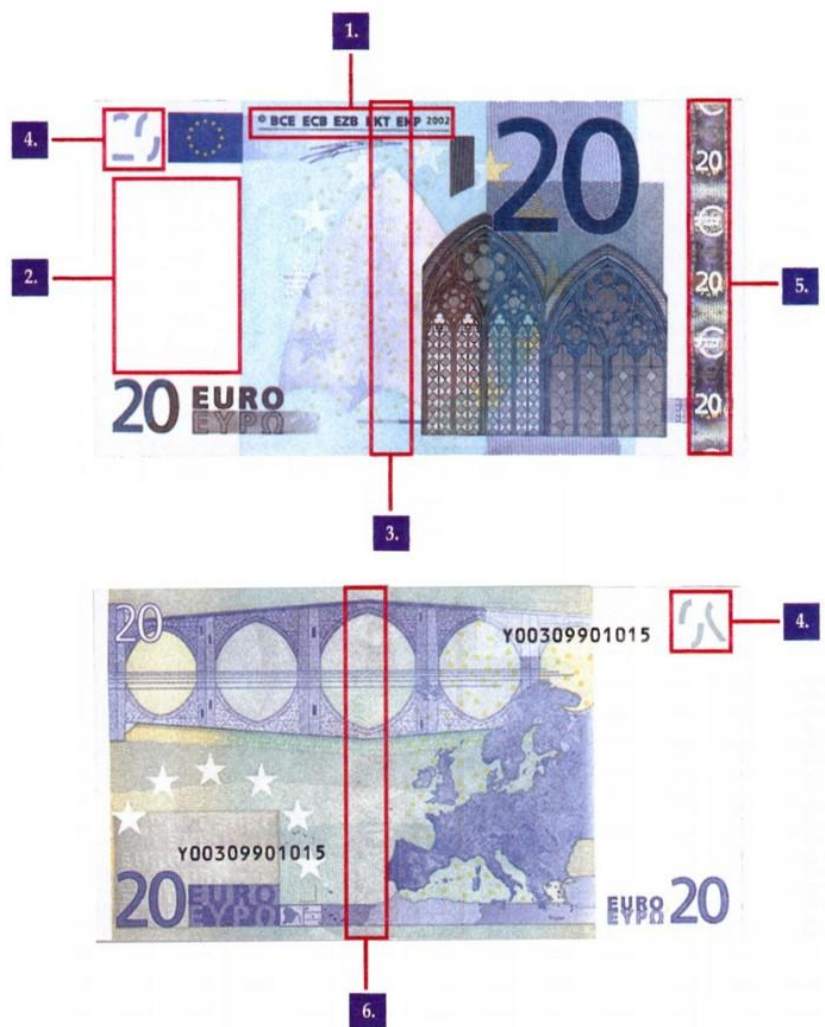
Většinou kreslený, jednostranná reprodukce, často i černobílé provedení, dokonce vybarvený pastelkami. K oklamání jsou padělky způsobilé jen ve výjimečných případech, přesto se v oběhu objevují. (Musil, 2010)

6.2 Ochranné prvky bankovek měny euro

Měna euro nese některé společné ochranné prvky, mezi které patří pět následujících:

- Název měny euro v latinské a řecké abecedě (EURO - ΕΥΡΩ)
- Vlajka Evropské unie (modrý obdélník s dvanácti zlatými hvězdami umístěnými do kruhu)
- Počáteční písmena názvu Evropské centrální banky v pěti jazykových verzích (BCE, ECB, EZB, EKT, EKP)
- Podpis prezidenta Evropské centrální banky pod počátečními písmeny názvu ECB (možné dva podpisy prvního prezidenta ECB Wim Duisenberga nebo současného prezidenta Jean Claude Tricheta)

- Číslování bankovek složené z jednoho písmene a jedenácti číslic, které jsou umístěny vodorovně vpravo nahoře na lící straně vlevo dole na rubové straně bankovky (Musil, 2010)

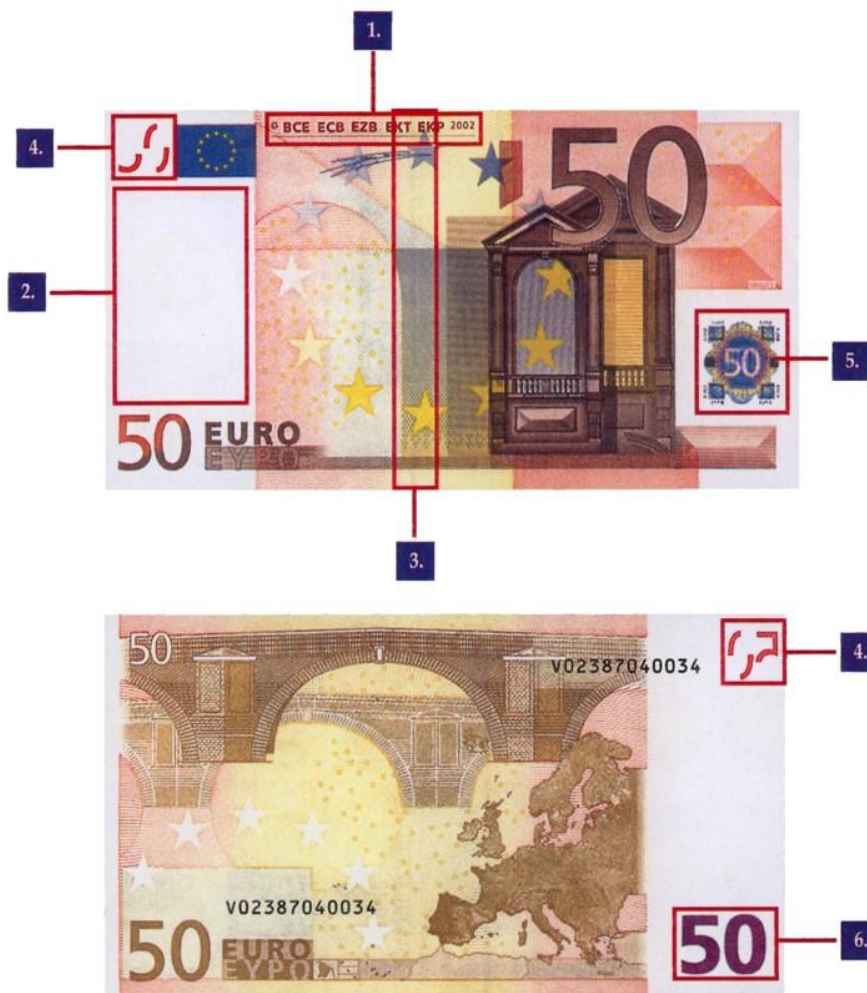
Obrázek 17 - Bankovka 20 EUR líc a rub

Zdroj - vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – seminář padělání

Popis k obrázku 17:

1. Hlavní tiskové obrazce vytištěné hlubotiskem
2. Vodoznak
3. Ochranný proužek
4. Soutisková značka
5. Fólie s hologramem - na bankovkách 5, 10 a 20 EUR v pruhu

6. Iridiscentní pruh na bankovkách 5, 10 a 20 EUR

Obrázek 18 - Bankovka 50 EUR líc a rub

Zdroj - vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – seminář padělání

Popis k obrázku 18:

1. Hlavní tiskové obrazce vytištěné hlubotiskem
2. Vodoznak
3. Ochranný proužek
4. Soutisková značka

5. Fólie s hologramem - na bankovkách 50, 100, 200 a 500 EUR v medailonu
6. Opticky proměnlivá barva na bankovkách 50, 100, 200 a 500 EUR

6.2.1 Speciální bankovní papír

Papír se řadí mezi nejdůležitější rozlišovací znak pravosti bankovky. Jedná se o tzv. ceninový papír, kam je řazen i bankovní papír. Jeho výroba je přísně střežena, musí být pod neustálou kontrolou a neustále odpočítáván. Na bankovní papír jsou kladeny větší požadavky než na běžný kancelářský papír. Musí vydržet několik stovek i tisíce ohybů. Významnou vlastností tohoto papíru je omak. Jedná se o prvotní informaci, kterou každý získá při uchopení bankovky do ruky. K samotné výrobě bankovního papíru se používá buď čisté bavlny, nebo směsi bavlny s přídavkem lnu (v některých zemích se postupně přechází na plasty, kdy se však jedná pouze o omezený počet zemí, např. Austrálie). Již při prvotní fázi výroby papíru se do něj umísťují ochranné prvky, jako je vodoznak, bezpečnostní vlákna nebo ochranný okénkový proužek. (Pekárek, 2000)

6.2.2 Vodoznak

Vodoznak (také vodotisk a průsvitka) je nejdéle používaný ochranný prvek. Je tvořen větším nebo naopak menším množstvím papírové hmoty, která je upořádána do pravidelných obrazců do přesně určeného místa (vodoznak lokalizovaný). Na bankovkách euro je vždy umístěn v nepotištěné části bankovky a je v něm vždy zobrazena nominální hodnota bankovky a architektonický motiv.

Vodoznak je zřetelně viditelný, pokud se na bankovku podíváme proti světlu. Je použit tzv. lokální stupňovitý vodoznak, což je kombinace pozitivního – tmavého a negativního – světlého obrazce s různými stupni odstínů.

Způsoby padělání vodoznaku jsou závislé na dovednosti a hlavně možnosti padělatele. Nejjednodušší padělky nemají napodoben motiv vodoznaku, a proto je pouze pohledem možné zjištění absence tohoto ochranného prvku a určení padělku. Padělky vyšších stupňů mají vodoznak napodoben kresbou bílou tužkou nebo razítkem s bílou barvou. Vždy je ale padělek neostrý. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

6.2.3 Ochranný proužek

Společně s vodoznakem se jedná o nejvíce nápadnou ochranu bankovek. Při výrobě současných bankovek měny euro se používá proužek z plastické hmoty, který je po celé

šířce bankovky zapracován uvnitř papírové hmoty a je opatřen mikrotextem s nápisem číselné nominální hodnoty bankovky, slovem „EURO“ a opět nominální hodnotou bankovky střídavě zrcadlově umístěné (např. 100 EURO $_{100}^{100}$). V pravidelných vzdálenostech vystupuje ze hmoty papíru na povrch. Je umístěn vlevo od středu bankovky. Efekt proužku je založen na překrytí proužku pásky papírové hmoty. Při pohledu na bankovku je vidět pouze vystupující část proužku na lící straně, při pohledu proti světlu je proužek vidět z obou stran jako souvislá tmavá linka s prosvítajícím mikrotextem.

Padělání ochranného proužku není zcela jednoduché, padělatelé si nejčastěji vypomáhají nalepením ústřížku staniolu na místa, kde u originálu bankovky vystupuje lesklá část proužku na povrch. Dokreslením stříbrnou barvou nebo lakem na nehty, protažením nastřižené fólie prořízlými otvory. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

6.2.4 Soutisková značka

Soutisková průhledová značka je ochranný tiskový prvek vyplývající z technologie plošného tisku. Vzniká tak, že určitý grafický prvek je rozdělen na dvě části a každá část je na jedné ze stran bankovky. Při tisku jsou obě strany tištěny v přesném soutisku současně. Při pohledu proti světelnému zdroji se obě části grafického prvku doplní, sečtou a vytvoří určitý obrazec. U současných eurových bankovek tvoří soutiskovou značku nominální hodnotu bankovek. Tento ochranný prvek je umístěn v pravé horní části lící strany bankovky. (viz obrázek 19, 20 a 21) *Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání*

U padělaných bankovek, kde je tištěna každá strana zvlášť, dochází k posunu jednotlivých částí soutiskové značky, která se většinou nedoplní (nesečte) a příslušný grafický symbol se tak nevytvoří. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

Obrázek 19 – Rozložení grafických symbolů do dvou částí z lící a rubové strany

Obrázek 20 - Pravá bankovka

Obrázek 21 - Padělek bankovky

6.2.5 Hologramy

Mezi moderní ochranné prvky patří stupňovitý hologram, který je vyroben na slabé metalické fólii, a ta je aplikována ražbou na povrch bankovky. Graficky obsahuje prvky i mimo vlastní formát, které také musí vykazovat holografický efekt. Při různém úhlu pohledu se mění nejen obrazec, ale i barevnost holografického motivu. Tato speciální fólie má jiný tvar pro bankovky s nižší a vyšší nominální hodnotou. Na lící straně bankovek nižší nominální hodnoty 5, 10 a 20 EUR je na pravé části lící strany svislý 8 mm široký proužek, někdy zvaný kinegram. Při pohybu bankovky a změně úhlu pohledu se mění barevný a holografický obrazec této speciální fólie – zobrazuje symbol eura nebo příslušné číslo nominální hodnoty. Na lící straně bankovek vyšší nominální hodnoty 50, 100, 200 a 500 EUR je v pravé části bankovky umístěný medailon ze speciální fólie. Při pohybu bankovky a změně úhlu pohledu se mění barevný a holografický obrazec medailonu – zobrazuje architektonický motiv vyobrazený na bankovce nebo číslo nominální hodnoty. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

6.2.6 Iridiscentní pruh

Ochranný iridiscentní (duhově proměnlivý) pruh je umístěn na rubové straně bankovek nominální hodnoty 5, 10 a 20 EUR, a to ve střední části bankovky. Při běžném pohledu na bankovku se jeví jako průhledný, slabě zbarvený pruh. Při pohybu bankovky a změně úhlu dopadu světla se mění barvy pruhu ze světle žluté na zlato žlutou a dále je viditelný symbol eura „€“ a příslušná nominální hodnota nižších bankovek.

Na padělcích není často napodoben, nebo je napodoben v jiném odstínu, případně bez úhlového efektu. Napodobuje se například gelovou tužkou zlaté barvy. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

6.2.7 Opticky proměnlivá barva

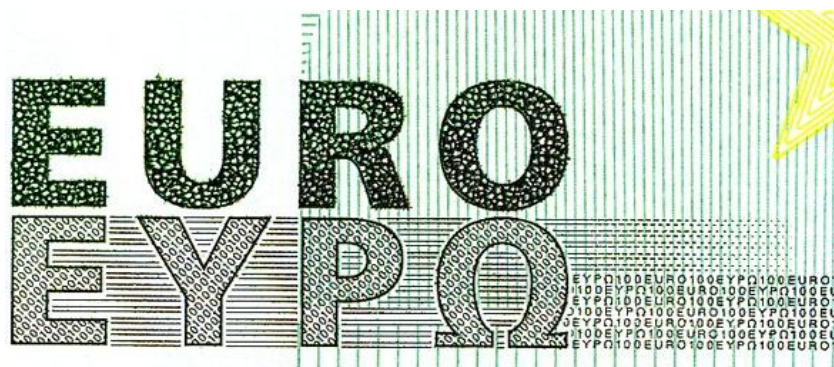
Opticky proměnlivá barva (OVI) je ochranným prvkem bankovek měny euro vyšší nominální hodnoty, tedy bankovek 50, 100, 200 a 500 EUR. Tento ochranný prvek je umístěn v pravém dolním rohu rubové strany bankovky a tvoří jej číselné označení nominální hodnoty bankovek. Je založen na optickém efektu. Segment vytištěný speciální tiskovou barvou mění své zbarvení v závislosti na tom, v jakém úhlu se bankovka sklopí proti dopadajícímu světlu. Barva, kterou vidíme při běžném čelním pohledu na bankovku, se při sklopení bankovky proti světlu změní na barvu zcela jinou, z purpurově červené barvy na olivově zelenou nebo hnědou.

Tato speciální tisková barva OVI je finančně velmi nákladná, proto bývá použita jen na malých útvarech. Pro padělatele je prakticky nedostupná, a tak tento ochranný prvek ignorují. Padělané bankovky postrádají barevnou proměnlivost, většinou bývá pouze jeden odstín barvy. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

6.2.8 Mikrotext

Mikrotexty jsou tiskové prvky realizovatelné pouze v ocelorytině (mikrotexty a mikrolinie) nebo v liniovém ofsetu. Je možné je využít pro výplň ploch, obrazců nebo jako samostatné grafické prvky. (viz obrázek 22, 23, 24 a 25) *Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání*

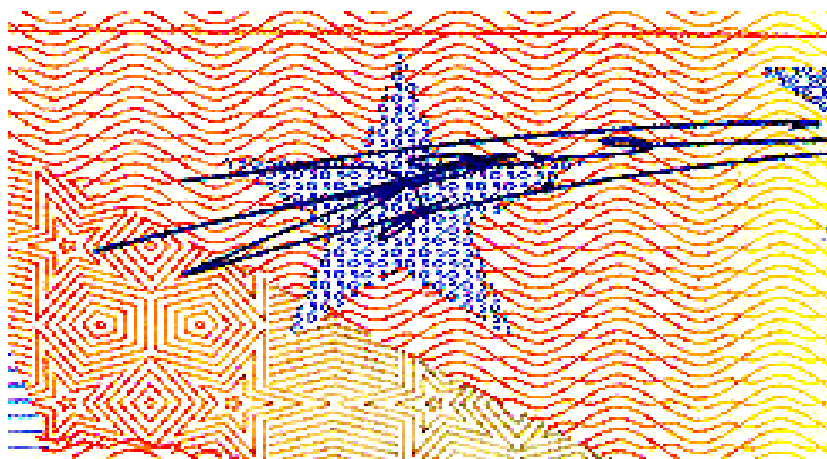
Padělání této tiskové techniky se provádí nejčastěji systémem autotypie, injekt tisku nebo laserovým kopírováním. Běžné obyčejné kopírky mikrotexty nezvládají a příslušné informace jsou nečitelné nebo vůbec nezreprodukovány. (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

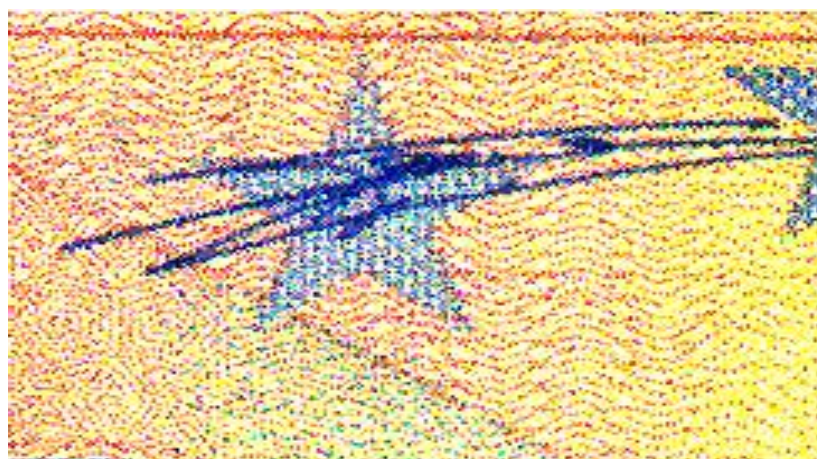
Obrázek 22 - Pravá bankovka s vysokým hlubotiskem u označení EURO a mikrotisky ve výplni spodního označení EYRΩ a sedmi řádcích za ním

Obrázek 23 - Padělek postrádá veškeré detaily v mikropísmu

Obrázek 24 - Mikrotisk, pravá bankovka

Obrázek 25 - Inkoustový tisk, padělek

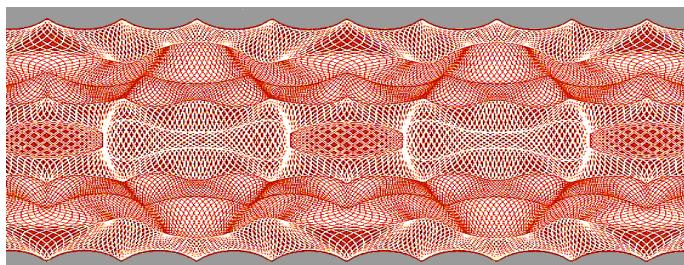
6.2.9 Giloše

Jedná se o speciální tiskovou techniku na principu hlubotisku nebo ofsetu. Tato technika vytváří různé geometrické obrazce, složené ze spojitých jemných linek (kruhové, elipsovité nebo jiné geometrické linie) většinou velmi hustě u sebe položené, do sebe uzavřené nebo průběžné. Jejich uspořádání se opakuje v pravidelných intervalech. Dříve se tiskly na gilošerce, dnes jsou tvořeny pomocí softwaru. Giloše se používají téměř na všech platných bankovkách. Při kopírování na domácích kopírkách se linky rozruší na jednotlivé segmenty a je patrná mezera mezi jednotlivými úseky. (viz obrázek 26) *Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání.*

Giloše se rozlišují:

- pozitivní – obrazec je tvořen bílými liniemi mezi potištěnými místy

- negativní – obrazec vytvářejí linie na bílé ploše (viz obrázek 26)
- vícebarevné negativní – ofsetový tisk
- irizující – přechází z jedné barvy do druhé (Pekárek, 2000, Musil, 2010, Kartotéka platidel)

Obrázek 26 - Kombinace pozitivního a negativního giloše

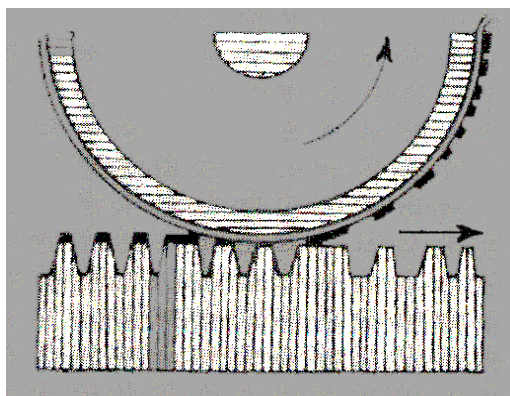
6.3 Hlavní tiskové techniky

Dalším neméně důležitým rozlišovacím znakem pravosti bankovek je schopnost rozlišit tiskové techniky. Mezi pravou bankovkou a padělanou bankovkou je rozdílnost v postupu tisku odborníka a laika – padělatele. Rozeznáváme tři základní tiskové techniky, které se společně kombinují při výrobě moderních bankovek měny euro, a to:

- tisk z výšky (knihtisk)
- tisk z plochy (ofset)
- tisk z hloubky (hlubotisk)

6.3.1 Tisk z výšky

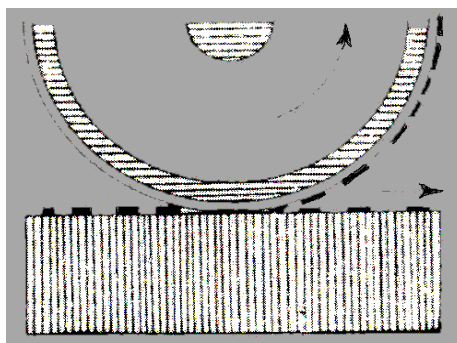
Jedná se o nejstarší tiskovou techniku, vynálezce Johannese Gutenberga. Je známa také jako „knihtisk“, pojmenování tisk z výšky vystihuje skutečnost, že na tiskové desce jsou tisknouce místa vyvýšena, podobně jako u běžně užívaných gumových razítek. Charakteristika linky vytištěna tiskem z výšky je dána roztlakem barvy. Na bankovkách jsou takto tištěna například sériová čísla. (Pekárek, 2000, viz obrázek 27) *Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání.*

Obrázek 27 – Schéma tisku z výšky

6.3.2 Tisk z plochy

Mezi starší názvy patří kamenotisk, litografie, později pak ofset. Tisková i netisková místa jsou ve stejné výšce tiskové desky. Tiskové prvky nevykazují žádný tiskový roztlak nebo plasticitu. U bankovek se používá na tisk barevných podtisků a ploch. Pracuje na principu odpudivosti vody a mastné barvy, tzv. mokrá ofset, samozřejmě známe i suchý ofset, tato technika umožňuje dokonalé sladění tisku přední i zadní strany bankovky, proto se používá zejména při tisku soutiskové značky. (Pekárek, 2000, viz obrázek 28) *Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání.*

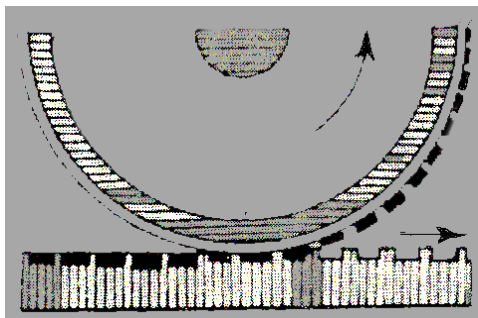

Obrázek 28 – Schéma tisku z plochy

6.3.3 Hlubotisk

Tisknouce místa jsou pod úrovní povrchu tiskové desky. Tisknouce místy jsou vrypy rydla anebo jehly a místa jsou i odleptána. U bankovek je hlubotisk používán pro tisk hlavních nápisů, portrétů, textů, označení nominální hodnoty a také slepecká značka. (Pekárek, 2000, viz obrázek 29) *Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání.*

Obrázek 29 – Schéma tisku z hloubky

6.4 Protikopírkové ochrany

6.4.1 BITMAP

Jedná se o možnost přímé identifikace laserové tiskárny. S vývojem kopírovací techniky si odborníci, zabývající se ochranou měny, začali uvědomovat, že počet padělků vyrobených za pomoci kopírovacího zařízení bude stoupat v závislosti na dostupnosti techniky pro běžného spotřebitele. Některé země se společně podílely na vývoji softwaru pro manuál, který by následně mohly využívat k přímé identifikaci laserových tiskáren. Částečně se zde podílela i Státní tiskárna cenin v Praze.

V roce 1993 vznikla organizace s názvem JBMA (Japan Business Machine Association), která sdružovala výrobce laserových tiskáren MINOLTA, CANON, RICOH, XEROX a CONICA. V témže roce byl poskytnut manuál na určování BITMAP kódu jednotlivým zemím, které se podílely na vývoji softwaru. V České republice byl pracovní manuál přidělen Státní tiskárně cenin, která jej na smluvním základě poskytla Kriminalistickému ústavu v Praze.

Každý výrobce laserové tiskárny dostal svůj kód, podle kterého se mohla identifikovat konkrétní laserová tiskárna. V případě potřeby pracovníci Kriminalistického ústavu na základě zjištěného kódu společně s kriminalisty kontaktují zástupce výrobce laserové tiskárny s žádostí o konkrétní informace. Tyto informace se týkají doby, místa prodeje a kupujícího tiskárny. Pro kriminalisty se jedná o cenné informace sloužící k vyšetřování případů penězokazectví.

Problémem byla poměrně dlouhá doba, než výrobce reagoval na odpověď. Proto od roku 1993 do současnosti došlo k několika inovacím tohoto softwaru. V roce 1997 se také

původní název sdružení výrobců laserových tiskáren organizace JBMA změnil na JBMIA (Japan Business Machine and Information System Industries Association). Paradoxem bylo, že původní verze manuálu již neplatila a musel se zakoupit manuál nový. Státní tiskárna cenin Praha tuto verzi zakoupila za zhruba 3.000 EUR. Inovace spočívala v tom, že každý výrobce již nemá svůj samostatný kód, ale pro všechny sdružené firmy existuje společný kód, tzv. PPT Group. Další změnou je, že za komunikaci a zaslání žádostí na JBMIA je odpovědný odbor padělání SC6 národní jednotky EUROPOLU.

Každé zemi je poskytnut pouze jeden balíček softwaru se striktními podmínkami, které JBMIA stanovila. V roce 2008 byl na základě smlouvy o výpůjčce s povolením organizace software poskytnut Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, národní centrále proti penězokazectví.

Pracoviště ÚOOZ zjišťuje na základě dožádání kód konkrétní laserové tiskárny. Od roku 1993 se v České republice podařilo ustanovit na základě BITMAP kódu přes 200 laserových tiskáren, které byly využity k padělání. V odborném vyjádření České národní banky je u každého padělku bankovek uvedeno, jaká technika tisku byla použita. V případě techniky laserovou tiskárnou by měla následovat žádost na odbor padělání ÚOOZ s cílem určit konkrétní BITMAP kód a pokusit se dohledat tiskárnu.

Ze statistických údajů odboru padělání SC6 EUROPOLU vyplynulo, že například v roce 2007 bylo na centrálu zasláno 222 žádostí, z toho 71 žádostí se týkalo měny euro. V počtu zaslaných žádostí z 23 zemí, které využívají tento software, nejvyšší počet žádostí vykazuje Portugalsko, Ukrajina, Turecko, Estonsko, Rakousko a Švédsko. Česká republika zaujímá 15. místo. Je však předpoklad dalšího růstu počtu žádostí a zároveň přistupování dalších výrobců laserových tiskáren do organizace JBMIA. Poslední výrobce, který do organizace přistoupil je společnost LEXMARK. (Musil, 2010, Europol, odbor padělání SC6, interní data)

6.4.2 ORION

Ochrana bankovek nazývaný ORION je založen na tom, že bankovky, které touto ochranou disponují, mají na sobě šablonu z pěti nevelkých kroužků (zhruba 1 mm v průměru) žluté, oranžové nebo zelené barvy. Šablona připomíná souhvězdí Orion a výzkum byl prováděn na bankovkách měny euro. Těchto pět kroužků způsobí to, že

některé barevné tiskárny a kopírky jsou naprogramovány tak, že odmítnou tisknout kopii těchto bankovek. Ochrana způsobí odpojení tiskárny nebo kopírky, v jiných případech nelze kopii vůbec vytisknout a list zůstane prázdný nebo vytiskne část bankovky s upozorněním, že bližší informace lze získat prostřednictvím internetu. Další variantou je také tisk černé plochy. Bližší informace této technické ochrany algoritmu se dále nezveřejňují vzhledem k ochraně zhotovované produkce. (Musil, 2010, viz obrázek 30)

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání.

Obrázek 30 - Bankovka euro s šablonou ORION

7 PRÁVNÍ ÚPRAVA A OCHRANA MĚNY V ČESKÉ REPUBLICE

Všechny státy se snaží chránit svoji měnu před padělateli, rovněž tak Česká republika. Krátce po vzniku Československé republiky v roce 1918 vstoupil v platnost zákon č. 269/1919 Sb., o padělání peněz a cenných papírů. Tento zákon byl v platnosti až do roku 1950, kdy jej vystřídal nový trestní zákon č. 86/1950 Sb. V roce 1962 vešel v platnost nový trestní zákon č. 140/1961 Sb. a trestné činy proti měně byly zakotveny v druhé hlavě, která postihovala hospodářské trestné činy. V jejím třetím oddílu byly specifikovány jednotlivé trestné činy proti měně.

Dne 1. ledna 2010 byl trestní zákon po 47 letech účinnosti nahrazen novým trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb., který modernizuje a výrazně mění české trestní právo. V současné právní úpravě se trestné činy proti měně nacházejí v části druhé, zvláštní části, v hlavě šesté, kde jsou zakotveny trestné činy hospodářské. V díle prvním se pak nachází trestné činy proti měně a platebním prostředkům, a ty jsou obsaženy v § 233 až § 239 trestního zákoníku. (Trestní zákoník, 2009)

Česká republika je na základě ratifikace Mezinárodní úmluvy o potírání penězokazectví zavázána poskytovat stejnou právní ochranu jak měně vlastní, tak cizozemským penězům.

7.1 Zákon č. 15/1932 Sb.

Penězokazectví neboli padělatelství měny se kolem roku 1920 začalo rozrůstat a stávat se mezinárodním problémem. Jsou známy případy padělatelů, kteří byli zadrženi s padělkou bankovek československé měny v Rakousku a v duchu litery tehdejších platných zákonů museli být propuštěni na svobodu. Jednalo se totiž o cizince, kteří padělali cizí, tedy nikoliv rakouskou měnu.

Padělatelské aféry vyvolaly diplomatickou aktivitu tehdejšího Československa a Francie, která vedla v roce 1929 ke vzniku Mezinárodní úmluvy o potírání penězokazectví. V roce 1931 byla úmluva ratifikována ČSR a ve Sbírce zákonů vydána pod č. 15/1932 Sb. Mezi zakládajícími členy úmluvy byly kromě Československa a Francie také Německo,

Albánie, USA, Rakousko, Belgie, Velká Británie, Irsko, Indie, Bulharsko, Čína, Kolumbie, Kuba, Dánsko, Řecko, Španělsko, Maďarsko, Itálie, Japonsko, Lucembursko, Monako, Norsko, Svobodné město Gdaňsk, Panama, Holandsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Jugoslávie, Švýcarsko a SSSR. Jako uznání iniciativy naší republiky byl prezidentem založené komise k přípravě této mezinárodní úmluvy jmenován guvernér tehdejší Národní banky Československé, dr. Vilém Pospíšil. (Brož, 2008)

Podle úmluvy se členské státy zavázaly trestně stíhat všechny padělatele zákonných peněz, bez ohledu na jejich státní příslušnost a místo, kde byly peníze padělány, bez ohledu na měnu padělání. Současná právní úprava na uvedenou zásadu pamatuje v § 238 trestního zákoníku.

Podle čl. 2 Mezinárodní úmluvy se slovem „peníze“ rozumějí peníze papírové, včetně bankovek a kovové mince.

Podle čl. 3 Mezinárodní úmluvy se smluvní strany dohodly, že pro obecný trestný čin bude potrestán:

- kdo podvodně falešné peníze jakkoli zhotovuje nebo kdo porušuje peníze, necht' k tomu použije jakéhokoli prostředku,
- kdo podvodně falešné peníze uvádí do oběhu,
- kdo cokoli podniká k tomu konci, aby falešné peníze udal do oběhu, dovezl do státu, přijal nebo si opatřil, věda, že jsou falešné,
- kdo se o tyto trestné činy pokusí a kdo se jich úmyslně zúčastní,
- kdo podvodně zhotovuje, přijímá nebo si opatří nástroje neb jiné předměty, které jsou podle své povahy určeny k výrobě falešných peněz nebo k porušení peněz.(Sbírka zákonů č. 15/1932 Sb.)

Podle čl. 12 - 14 Mezinárodní úmluvy se smluvní strany dále dohodly:

V každém státě má organizace pátrání v oboru penězokazectví býti svěřena v rámci vnitřních zákonů zvláštní ústředně.

Tato ústředna má býti v úzkém styku:

- a) s cedulovými ústavy,
- b) s policejními úřady uvnitř státu,
- c) s ústřednami ostatních států.

Má soustřeďovati v každém státě všechny zprávy, které mohou usnadniti obranu proti penězokazectví a jeho potlačení.

Ústředny jednotlivých států budou si vzájemně dopisovati přímo.

Pokládá-li to za vhodné, má každá ústředna a ústředna ostatních států uložit sbírku pravých, avšak znehodnocených vzorků peněz.

V stejném rozsahu má cizím ústřednám pravidelně podávati zprávu a poskytovat jim potřebné informace:

- a) nových emisích peněz ve svém státě,
- b) stažení peněz a o konečné lhůtě k jejich výměně.

Vyjmajíc případy významu pouze místního má každá ústředna, pokládá-li to za vhodné, oznamovati cizím ústřednám:

- objevení falešných peněz. K zprávě o falšování bankovek nebo státovek se připojí technický popis padělků, který opatří pouze cedulový ústav, jehož peníze byly falšovány. Zaslati nutno fotografický snímek a podle možnosti exemplář falešných peněz. V naléhavých případech lze zaslati zúčastněným ústřednám důvěrnou zprávu a povšechný popis, opatřený policejními úřady. Tím nejsou dotčeny zpráva ani technický popis, o nichž se shora činí zmínka.
- pátrání, stíhání, zatčení, odsouzení a vypovězení penězokazů, nebo změnu jejich pobytu a všechny vhodné zprávy, zvláště popisy osob, otisky prstů a podobenky penězokazů,

- podrobné zprávy o objevu výroby, s udáním, z toto odhalení umožnilo zabavit všechny padělky, které byly dány do oběhu. (Sbírka zákonů č. 15/1932 Sb.)

V České republice byly do trestního zákoníku zapracovány v plné šíři čl. 3 a následné články Mezinárodní úmluvy, týkající se trestnosti padělání. Jako cedulový ústav u nás funguje Česká národní banka a trestné činy na úseku padělání řeší Policie ČR. Zajímavostí je, že všechna ustanovení této úmluvy naplněna nebyla, zejména pak zmiňované články 12 – 14 týkající se zřízení zvláštní ústředny. Tato situace byla napravena až v roce 2003, tedy po více než sedmdesáti letech. Tehdejší policejní prezident Jiří Kolář svým závazným pokynem č. 81/2003, kterým se upravuje postup Policie ČR při prověřování a vyšetřování trestných činů v případech výskytu penězokazectví, který byl vypracován v souladu s platnými ustanoveními Mezinárodní úmluvy o potírání penězokazectví. Ve svém čl. 3 stanovuje policejní orgány příslušné k prověřování a vyšetřování trestných činů v případech výskytu penězokazectví s tím, že odbor padělání Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu plní úkoly zvláštní – národní ústředny ve smyslu čl. 12 Mezinárodní úmluvy o potírání penězokazectví. (Brož, 2008)

7.2 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Od roku 1961 do konce roku 2009 byl v České republice v platnosti „starý“ trestní zákon č. 140/1961 Sb. Hlava druhá ve druhé zvláštní části se věnovala hospodářské trestné činnosti a v jejím třetím oddíle byly ukotveny jednotlivé trestné činy proti měně a trestné činy daňové. Jednotlivá úprava trestných činů proti měně byla obsažena v § 140 až § 144 trestního zákona.

§ 140 – Padělání a pozměňování peněz

Skutkovou podstatu tohoto trestného činu šlo považovat za nejnebezpečnější. Trestným v tomto případě bylo jednání pachatele, který sobě nebo jinému opatřil padělané nebo pozměněné peníze, rovněž tak pokud takové peníze přechovával a v úmyslu udat je jako pravé nebo platné takové peníze udal do oběhu. Padělanými nebo pozměněnými penězi byly české i cizozemské peníze, které byly padělané. Opatřením zde byl jakýkoliv způsob nabytí padělaných nebo pozměněných peněz, ať již zakoupením, výměnou za jinou

věc, darem, krádeží či jiným způsobem. Mezi přitěžující okolnosti tohoto trestného činu patřilo spáchání trestného činu jako člen organizované skupiny nebo ve značném rozsahu. Organizovanou skupinou je zde sdružení nejméně tří osob, kde je zřejmá dělba úkolů mezi jednotlivými členy a jejich činnost je vyznačena plánovitostí a koordinovaností. Skupina při tom nemusí mít trvalý charakter, lze takto spáchat i jednorázový trestný čin, dále nemusí být vysloveně přijetí za člena skupiny. Značný rozsah byl srovnatelný se značnou škodou, která představovala částku nejméně 500.000 CZK, v takovém případě hrozilo pachateli odnětí svobody v rozmezí deseti až patnácti let. Musela se zde projevit objektivní i subjektivní stránka trestného činu a ve všech formách se zde vyžadovalo úmyslné zavinění. (Fryšták, 2008)

§ 141 – Udávání padělaných a pozměněných peněz

Skutková podstata tohoto trestného činu byla odlišná od výše uvedeného trestného činu tím, že osobě, která padělané nebo pozměněné peníze udala jako pravé, bylo před tím placeno jako pravými penězi. Pokud padělky nebo pozměněné peníze osoba získala jiným způsobem, například nálezem, darováním, nákupem, nebyla splněna tato podmínka a osoba byla trestná podle přísnějšího trestného činu dle § 140 trestního zákona. (Fryšták, 2008)

§ 142 – Výroba a držení padělatelského náčiní

V tomto případě byl trestný pachatel, který vyrobil, sobě nebo někomu jinému opatřil anebo přechovával nástroj nebo jiný předmět určený k padělání a pozměňování peněz. Jednalo se o zvláštní formu přípravy trestného činu, která byla samostatně postižitelná. Nástrojem zde byl jakýkoli nástroj nebo jiný předmět, který byl technicky způsobilý k padělání a pozměňování peněz, například tiskařský lis, raznice pro ražení mincí nebo forma pro odlévání mincí. Mezi přitěžující okolnosti zde patřilo spáchání trestného činu při výkonu svého povolání, kdy se rozlišovalo povolání od zaměstnání. Povolání zahrnovalo kvalifikační požadavky související se znalostí techniky výroby speciálního reprodukčního náčiní nebo povolání umožňující si takové náčiní opatřit, přechovávat jej a pachatel toto své povolání využil pro spáchání trestného činu. (Fryšták, 2008)

§ 143 – Společná ustanovení

V ustanovení tohoto trestného činu byl vyjádřen závazek poskytovat právní ochranu též jiným penězům než tuzemským, tuzemským a cizozemským bezhotovostním platebním prostředkům, dále pak tuzemským i cizozemským cenným papírům. Jednalo se o příkazy k úhradě, příkazy k inkasu, šeky, směnky, bankovní platební karty, podílové listy nebo dluhopisy. (Fryšták, 2008)

§ 144 – Ohrožování oběhu tuzemských peněz

Ustanovení tohoto trestného činu poskytovalo ochranu peněz, z pohledu možného narušení oběhu peněz bylo třeba věnovat pozornost podílu zadržených padělaných a pozměněných peněz z oběhu na celkovém množství. Ze statistického hlediska bylo možno konstatovat, že nehrozilo oběhu žádné zvláštní nebezpečí. Pokud šlo o náhražky tuzemských peněz, bylo toto ustanovení trestního zákona spíše z historického důvodu. Vyhláška České národní banky č. 37/1994 Sb. stanovuje podmínky o odmítání tuzemských peněz, shromažďování drobných tuzemských peněz bez hospodářské potřeby a poškozování tuzemských peněz. (Fryšták, 2008)

Objektem trestných činů podle § 140 až 143 trestního zákona je zajištění bezpečnosti a funkčnosti platebního styku a ochrana měny a bezhotovostních platebních prostředků. Nepřekážení a neoznámení těchto trestných činů bylo postižitelné podle § 167 a § 168 trestního zákona. (Trestní zákon, 1961)

7.3 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Nový trestní zákoník nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2010. Již přinesl mnoho nového od systematických změn po zavedení nových institutů, jako je například domácí vězení. Je na každém, aby si udělal svůj úsudek, zda taková forma trestu v naší společnosti má význam. Já osobně s tímto pojetím trestu nesouhlasím, nevidím účel trestu takto odsouzeného, „být přes noc doma“. Nový trestní zákoník bere na větší váhu ochranu života, zdraví a majetku. Tyto zájmy staví jednoznačně před zájmy společnosti a státu, to je zřejmé ze systematizace zákoníku, kdy na první místo jsou řazeny trestné činy směřující proti životu a zdraví, rodině, lidské důstojnosti. To v předešlém zákonu nebylo. Nově

trestní zákoník rozlišuje podle závažnosti ve svém § 14 dvě kategorie trestných činů, kdy je dělí na *zločiny* a *přečiny*. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Ostatní trestné činy jsou pak zločiny. (Trestní zákoník, 2009)

Hospodářské trestné činy jsou v trestním zákoníku zakotveny ve druhé části, hlava šestá v díle prvním pak trestné činy proti měně a platebním prostředkům s jednotlivými trestnými činy dle § 233 až § 239 trestního zákoníku.

§ 233 – Padělání a pozměnění peněz (§ 140) – (nahrazeno: pozměňování)

(1) Kdo sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. (změněn slovosled, nahrazeno: dva a osm let)

(2) Kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let. (nahrazeno: pět a deset let)

(3) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (nahrazeno: deset a patnáct let)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(5) Příprava je trestná. (Trestní zákoník, 2009)

Osnova přejímá základní skutkovou podstatu padělání a pozměnění peněz (§ 233) z platného trestního zákona pouze s nutnými upřesněními, neboť jde o osvědčenou skutkovou podstatu, jejíž aplikace je v praxi již zažitá a podpořená bohatou judikaturou. Proto jsou u tohoto trestného činu v odstavci 1 vedle upřesnění způsobu páčání doplněny jen prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, které také vyžadují obdobnou ochranu jako samotné peníze, a také další zvlášť přitěžující okolnosti, a to spáchání činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech a spáchání takového činu ve velkém rozsahu. V návaznosti na snížení maximálních trestních sazeb u majetkových deliktů se také snižuje nejvyšší trestní sazba ve 4 odstavci tak, aby i tento nejpřísněji trestný hospodářský delikt zachovával relaci k trestným činům proti životu a zdraví. (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

§ 234 – Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku

(1) Kdo sobě nebo jinému bez souhlasu oprávněného držitele opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává platební prostředek jiného, zejména nepřenositelnou platební kartu identifikovatelnou podle jména nebo čísla, elektronické peníze, příkaz k zúčtování, cestovní šek nebo záruční šekovou kartu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo sobě nebo jinému opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává padělaný nebo pozměněný platební prostředek, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(3) Kdo padělá nebo pozmění platební prostředek v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, nebo kdo padělaný nebo pozměněný platební prostředek použije jako pravý nebo platný, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(5) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(6) Příprava je trestná. (Trestní zákoník, 2009)

V souladu s Rámcovým rozhodnutím Rady Evropské unie č. 2001/413/JVV o boji proti podvodům a padělání v oblasti bezhotovostních platebních prostředků osnova zavádí novou skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku. Z důvodu návaznosti pak upravuje v jednom ustanovení jak neoprávněné opatření (dosud § 249b trestního zákona), tak i padělání a pozměnění, které bylo upraveno jen odkazem ve společném ustanovení v § 143 trestního zákona.

Především je třeba uvést, že osnova nepředpokládá trestní postih nikoli příliš závažného jednání, kdy si jiná osoba v dohodě s držitelem např. platební karty takový platební prostředek opatří či jej po určité době přechovává za účelem výběru hotovosti z bankomatu apod., neboť sice se nejedná o oprávněné opatření nebo přechovávání, když na platebním prostředku bývá výslovně uvedeno, že držitel nesmí prostředek svěřit jiné osobě, ale není třeba jeho trestního postihu. Proto nahrazuje pojem „neoprávněně opatří“ pojmem „bez souhlasu oprávněného držitele“.

U neoprávněného opatření platebního prostředku osnova oproti původnímu neoprávněnému držení platební karty rozšiřuje trestněprávní ochranu z platební karty i na další platební prostředky jiného, přičemž současně provádí plnou transpozici Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2000/413/JHA, a proto mimo neoprávněného opatření sobě nebo jinému zavádí i trestněprávní postih dalších jednání, a to zpřístupnění, přijetí a přechovávání platebního prostředku. Pojem „zpřístupnit“ není totožný s pojmem opatřit. Zatímco „opatření“ je spojováno s hmatatelnými předměty, pojem „zpřístupnění“ vyjadřuje i elektronickou podobu, a to popřípadě i ve formě poskytnutí potřebných prostředků v elektronické podobě na internetových stránkách. „Přijetí“ platebního prostředku zahrnuje úmyslné převzetí takového platebního prostředku osobou, která s ním nakládá při placení

nebo zúčtování, jako např. jednání prodavače, který úmyslně přijme neprenosnou platební kartu jiného zpravidla v dohodě s osobou, která ji předkládá při placení zboží nebo služby. Dále jsou v tomto ustanovení jednotlivé platební prostředky demonstrativně vypočítávány, a to proto, že se jednotlivé typy platebních prostředků používaných v bezhotovostním platebním styku stále rozšiřují (nemůže tedy obsahovat jejich taxativní výčet). Použití těchto platebních prostředků bude vyjádřeno souběhem trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku dle § 234 a příslušného majetkového trestného činu, zpravidla trestného činu podvodu dle § 209 trestního zákoníku.

S ohledem na rozvoj používání platebních prostředků a jejich nové typy se ukázalo potřebným upravit i zvláštním způsobem oproti penězům i jejich padělání a pozměňování, neboť má své zvláštní rysy dané právě povahou platebních prostředků a možnostmi jejich padělání i v rámci bezhotovostního platebního styku. Za padělání platebního prostředku bude třeba mimo kompletní vyhotovení platebního prostředku považovat i jakýkoli jiný způsob padělání včetně všech napodobenin platebních prostředků (např. bílá platební karta s magnetickým proužkem). U padělaných platebních prostředků je upraveno i jejich použití, což je obdobou udání peněz jako pravých nebo platných - odstavec 3.(Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

§ 235 – Udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 141)

Kdo padělané nebo pozměněné peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udá jako pravé, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (změněno: peněžitým trestem) (Trestní zákoník, 2009)

Osnova přejímá skutkovou podstatu udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235) z trestního zákona, neboť jde o osvědčenou skutkovou podstatu, jejíž aplikace je v praxi již zažitá a podpořená bohatou judikaturou. (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

§ 236 – Výroba a držení padělatelského náčiní (§ 142)

(1) Kdo vyrobí, nabízí, prodá, zprostředkuje nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává nástroj, zařízení nebo jeho součást, postup, pomůcku nebo

jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění peněz nebo prvků sloužících k ochraně peněz proti padělání anebo vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění platebních prostředků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „nebo jiný předmět určený k padělání nebo pozměňování peněz“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 při výkonu svého povolání. (Trestní zákoník, 2009)

Skutková podstata trestného činu výroby a držení padělatelského náčiní (§ 236) je v návaznosti na Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků (2001/413/JVV), pokud jde o formy páchání, doplněna obdobně jako u trestného činu padělání a pozměnění peněz, a pokud jde o jednotlivé prostředky používané k padělání nebo pozměnění peněz, prvků sloužících k ochraně peněz proti padělání nebo platebních prostředků a při použití § 236 i cenných papírů je vedle nástroje nebo jiného předmětu určeného k padělání nebo pozměnění peněz doplněn i počítačový program a pomůcka určená k takovému padělání nebo pozměnění. (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

§ 237 – Neoprávněná výroba peněz

(1) Kdo neoprávněně, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držných v souladu se zákonem, vyrobí peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání, nebo kdo neoprávněně vyrobené peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání sobě nebo jinému opatří, uvede do oběhu nebo přechovává, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(4) Příprava je trestná. (Trestní zákoník, 2009)

Osnova zavádí, v souladu s Rámcovým rozhodnutím Rady Evropské unie ze dne 29. května 2000 o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura (2000/383/JVV), ve znění Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 6. prosince 2001, kterým se mění Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2000/383/JVV o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura (2001/888/JVV), novou skutkovou podstatu neoprávněné výroby peněz (§ 237), neboť v souvislosti s měnovými opatřeními a stále důležitější rolí měny ve vztazích mezi státy a zejména ve vazbě na univerzální platidlo zavedené v Evropské unii v podobě eura, je nezbytně nutné zajistit odpovídající trestněprávní postih i takových forem jednání, která narušují měnovou stabilitu výrobou peněz, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držených v souladu se zákonem. Na rozdíl od skutkové podstaty podle § 233 jde z technického hlediska o výrobu peněz „pravých“, tj. peněz vyrobených osobami jinak k výrobě peněz oprávněných na zařízeních, které jsou k výrobě bankovek určena a z materiálů, které se k výrobě pravých peněz používají. Porušeno je pouze právo příslušných institucí výrobu peněz zadávat a vyrobené peníze uvádět do oběhu.

Toto ustanovení se týká i peněz dosud nevydaných, ale pro peněžní oběh v budoucnu určených (např. nové vzory bankovek dosud neuvedené do oběhu, nové měny, jež začnou brzo platit apod.) Taková trestní ochrana je požadavkem předpisu Evropské unie. (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

§ 238 – Společné ustanovení (§ 143)

Ochrana podle § 233 až 237 se poskytuje též penězům a platebním prostředkům jiným než tuzemským a tuzemským a zahraničním cenným papírům. (vypuštěno: „a cizozemským bezhotovostním platebním prostředkům jakož i“, nahrazeno: § 140 až 142) (Trestní zákoník, 2009)

V souladu se speciální úpravou trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebních prostředků (§ 234) a v návaznosti na Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2001/413/JVV o boji proti podvodům a padělání v oblasti bezhotovostních platebních prostředků osnova ponechává jinak v podstatě bez zásadních změn společné ustanovení (§ 238), které bude poskytovat ochranu proti padělání penězům a platebním prostředkům jiným než tuzemským, tuzemským a zahraničním cenným papírům. Tedy i na měnu Evropské unie (euro), i když se nejedná o peníze cizího státu a i když jde o měnu užívanou jen některými státy Evropské unie. (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

§ 239 – Ohrožování oběhu tuzemských peněz (§ 144)

(1) Kdo neoprávněně vyrobí nebo vydá náhražky tuzemských peněz, nebo kdo takové náhražky neoprávněně dává do oběhu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo

a) bez zákonného důvodu odmítá tuzemské peníze, nebo

b) poškozují tuzemské peníze. (vypuštěno původní písm. b) „bez hospodářské potřeby shromažďuje drobné tuzemské peníze“). (Trestní zákoník, 2009)

Ustanovení o ohrožování oběhu tuzemských peněz bylo k návrhu České národní banky převzato do trestního zákoníku s úpravou spočívající ve vypuštění dosavadního odstavce 2 písm. b), který sankcionoval shromažďování drobných tuzemských peněz bez

hospodářské potřeby. (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, koordinace trestního řízení)

8 DĚLENÍ PADĚLÁNÍ A POZMĚŇOVÁNÍ PENĚZ

Padělání a pozměňování peněz nebo také penězokazectví se dělí na tři základní skupiny:

- padělání
- pozměňování
  - změna platnosti
  - změna měny
  - složení z pravých bankovek
- zlehčování mincí

8.1 Padělání

Paděláním se v praxi rozumí úplné vyhotovení peněz bez oprávnění (např. fotograficky, obkreslením, ražením, odléváním, kopírováním apod.). Patří sem i sestavení bankovek z části jiných, platných bankovek. Paděláním však není slepení bankovky z původních částí téhož platidla, které byly předtím od sebe odděleny. (Trestní zákoník, 2009)

Paděláním se rovněž rozumí nedovolené zhotovení jakékoli napodobeniny, která vzhledem ke své kvalitě může být při udávání, třeba jen za určitých okolností (např. při snížené viditelnosti), zaměněna s pravými penězi a dostat se tak do oběhu. (Trestní zákoník, 2009)

8.2 Pozměňování

Zde hovoříme výhradně o pravých bankovkách, se kterými je různě manipulováno, a to změnou platnosti, změnou měny a složením pravých platidel. Nejčastější způsob pozměňování je grafická úprava nižší nominální hodnoty na vyšší nominální hodnotu, a to zejména u měny USD. U měny USD se pozměňování provádí z důvodu shodné velikosti bankovek všech nominálů této měny a celkové podobnosti bankovek. Jako příklad uvádím bankovku nominální hodnoty 1 USD, změněnou na bankovku nominální hodnoty 10 USD.

Na pravé bankovce 1 USD se nachází správný portrét prezidenta George Washingtona, na pozměněné je již nominální hodnota 10 USD, ale opět portrét stejného prezidenta, přestože na 10 USD má být správný portrét prezidenta Alexandera Hamiltona. (viz obrázek 31, 32)
Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání

Obrázek 31 - Pravá bankovka 1 USD

Obrázek 32 - Pozměněná bankovka 10 USD

U měny euro již byly v České republice také zaznamenány pozměněné bankovky, kdy se pachatel snažil pozměnit nižší nominální hodnotu bankovek na vyšší nominální hodnotu bankovek euro.

8.2.1 Změna platnosti

Změna platnosti spočívá v grafické úpravě směrodatných údajů, tedy již neplatného pravého platidla, které je poté zaměnitelné s platidlem platným a pravým. Dříve v našich podmínkách, např. odstranění kolku na bankovce. V návaznosti na měnu euro změna platnosti není možná, jelikož zatím všechny bankovky měny euro jsou platné. (Musil, 2010)

8.2.2 Změna měny

Změna měny (viz obrázek 33) platné či neplatné bankovky s nižší nominální hodnotou jednoho státu na bankovku vyšší nominální hodnoty jiného státu. Samozřejmostí je pozměnění označení státu vydávající bankovku. Používá se převážně u velkých kurzových rozdílů a bankovek států, jejichž měna není volně směnitelná. U bankovek měny euro není tato forma změny zaznamenána. (Musil, 2010)

Obrázek 33 - Bankovka měny Polska na měnu České republiky

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, seminář padělání

8.2.3 Složení z pravých bankovek

Složení z pravých bankovek, nejčastěji tzv. Shapirův řez, který je založen na horizontálním nebo vertikálním rozřezání několika pravých bankovek a následném složení tak, že u každé bankovky chybí nepatrná část, tedy jeden z nařezaných proužků. Skládáním takto nařezaných bankovek vznikne jedna navíc, v souvislosti s tím, kolik bankovek se použije. Pro takto složené bankovky je charakteristické, že jsou vždy užší nebo kratší než pravá bankovka. Nejedná se o příliš častý způsob padělání, u bankovek měny euro nebyl dosud zaznamenán v celé Evropské unii. (Musil, 2010)

8.3 Zlehčování mincí

Zlehčování mincí současný trestní zákoník prakticky nezná, jednalo se o dřívější formu trestné činnosti, kdy padělatel odštíhnutím nebo odbrušováním částí zlaté či stříbrné mince získával cenný kov. (Musil, 2010)

9 SPOLUPRÁCE JEDNOTLIVÝCH SLOŽEK POLICIE ČR A OSTATNÍCH ORGÁNŮ

Při odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti penězokazectví musí všechny složky a útvary Policie České republiky postupovat jednotně. K těmto účelům je vydán Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003, jehož cílem je zabezpečit jednotný postup v rámci celé policie, dále pak dosáhnout účinnějšího postupu a vymezení povinností příslušníků Policie České republiky. Pro policisty je dalším závazným pokynem, který vychází z trestního řádu, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30/2009, který upravuje postup Policie ČR při plnění úkolů v trestním řízení. Bezchybnou spoluprací mezi jednotlivými složkami policie se může dosáhnout účinnějšího postupu při potírání tak závažné kriminality, jakou je padělání peněz. Závazný pokyn stanovuje policejní orgány příslušné k prověřování a vyšetřování trestných činů v případech výskytu penězokazectví, kterými jsou:

- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ), odbor padělání – národní centrála proti penězokazectví (dále jen „národní centrála“)
- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ), expozitury – zřízené ve všech krajích ČR (dále jen „expozitury“)
- Krajská ředitelství policie jednotlivých krajů, odbory hospodářské kriminality (dále jen „krajská pracoviště“)
- Územní odbory krajského ředitelství policie, oddělení hospodářské kriminality (dále jen „okresní pracoviště“)
- Základní útvary krajského ředitelství policie, oddělení hlídkové služby, obvodní a místní oddělení (dále jen „základní útvary“)

9.1 Národní centrála

Národní centrála prověřuje a vyšetřuje trestné činy, zjišťuje jejich pachatele, zejména se zaměřením na trestné činy páchané ve zločinném spolčení, organizovaně a s mezinárodním prvkem.

Sjednocuje postup policejních orgánů, zejména pořádáním instrukčně – metodických zaměstnání pro policisty zařazené na krajských a okresních pracovištích. Poskytuje metodickou a praktickou pomoc policistům v přímém výkonu služby. Předkládá návrhy na legislativní úpravy v oblasti penězokazectví. Úzce spolupracuje s odborem mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České republiky. Je garantem informačního systému „IS BANKA“, kde se zpracovávají jednotlivá hlášení o zadržených padělaných a pozměněných peněz, včetně jejich odborných vyjádření zpracovaných zkušebnou platidel České národní banky. Policisté zpracovávající nápad trestné činnosti penězokazectví mají za povinnost hlásit předepsaným způsobem výskyt padělků bankovek do informačního systému. Následně pracovníci, kteří disponují přístupovými právy do tohoto systému, mohou vyhledávat informace k jednotlivým padělkům bankovek a mincí na území České republiky. Veškeré informace související s měnou euro se rovněž soustřeďují v systému „IS BANKA“, kde lze dohledat počet obdobných nebo shodných bankovek dle sériového čísla, typu, místa nápadu nebo předložitel. V rámci Evropské unie se zadržené padělky měny euro soustřeďují v informačním systému „AWF SOJA“. Zde je pak možno získat informace k zadrženým padělaným bankovkám a mincím měny euro v rámci celé Evropské unie.

Policisté národní centrály jsou pravidelně informováni a seznamováni s varovnými zprávami, týkající se padělání měny euro, páchanými organizovanými skupinami padělatelů v dalších evropských zemích. Odbor také odpovídá za prováděná šetření a zpracování odpovědí na žádosti EUROPOLU a INTERPOLU.

Zpracovává orientační a předběžné posouzení pravosti peněz a jiných platebních prostředků, u nichž je podezření z padělání, před zahájením trestního stíhání.

Spolupracuje s odborem ochrany měny České národní banky. Vedením Státní tiskárny cenin na zpracování posudků zadržených padělků z hlediska použitého materiálu a výrobních technologií. Bezpečnostní informační službou při vzájemné výměně poznatků, informací a při různých typech bezpečnostních opatření. Orgány celní správy na zjišťování možného dovozu, převozu a vývozu padělků. (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003)

9.2 Expozitory

Expozitory jsou zřízeny ve všech krajích České republiky s jednotlivým označením „E“ (E1 – České Budějovice, E2 - Plzeň, E3 – Teplice, E4 – Hradec Králové, E5 – Brno, E6 – Ostrava) a shodně jako národní centrála prověřují a vyšetřují trestné činy, zjišťují jejich pachatele, zejména se zaměřením na trestné činy páchané ve zločinném spolčení, organizovaně a s mezinárodním prvkem.

Plní úkoly hlásné služby při výskytu padělaných a pozměněných peněz směrem k národní centrále. Postupují vyšetřované případy zasahující území dvou a více expozitur a spolupracují na těchto případech s národní centrálou.

Přijímají hlášení o případech z jednotlivých okresních pracovišť, vedou podrobnou evidenci zadržených padělků bankovek na území expozitury, spolupracují s krajskými a okresními pracovišti, vzájemně se informují o stavu problematiky a provádí a organizují součinnostní porady.

Jednotliví určené pracovníci expozitur zpracovávají orientační a předběžné posouzení pravosti peněz a jiných platebních prostředků, u nichž je podezření z padělání, před zahájením trestního stíhání. (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003)

9.3 Krajská pracoviště

Krajská pracoviště prověřují a vyšetřují trestné činy proti penězokazectví a odhalují pachatele v rámci své věcné a místní příslušnosti jednotlivých krajských ředitelství. Plní úkoly hlásné služby při výskytu padělaných a pozměněných peněz směrem k národní centrále a expoziturám.

Spolupracují se „svojí“ expoziturou a okresními pracovišti, vzájemně se informují o stavu problematiky vyšetřování této trestné činnosti, provádí a organizují součinnostní porady. Po provedení nezbytných opatření ze strany okresního pracoviště přebírají spisové materiály k jednotlivým případům.

Jednotliví určení policisté krajského pracoviště zpracovávají orientační a předběžné posouzení pravosti peněz a jiných platebních prostředků, u nichž je podezření z padělání, před zahájením trestního stíhání. (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003)

9.4 Okresní pracoviště

Okresní pracoviště prověřují a vyšetřují trestné činy proti penězokazectví, odhalují pachatele v rámci své věcné a místní příslušnosti jednotlivého územního odboru, bývalého okresního ředitelství. Plní úkoly hlásné služby při výskytu padělaných a pozměněných peněz směrem k národní centrále, expozituře a krajskému pracovišti. Po dohodě s krajským pracovištěm či expoziturou plní prvotní úkony trestního řízení před postoupením případu krajskému pracovišti.

Přijímají hlášení o případech zadržení padělaných nebo pozměněných peněz z jednotlivých peněžních ústavů, marketů, prodejen, obchodů a jiných právnických či fyzických osob. Vedou evidenci zadržených padělaných a pozměněných peněz na území svého okresu.

V rámci plnění úkolů Policie České republiky kontaktují minimálně jedenkrát ročně peněžní ústavy, finanční instituce a jiné právnické osoby a zajišťují vzájemné spojení jejich vedoucích pracovníků a odpovědného pracovníka za oblast penězokazectví okresního pracoviště. (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003)

9.5 Základní útvary

Základní útvary po dohodě s okresním pracovištěm plní úkoly dle pokynu pracovníka zabývajícího se problematikou penězokazectví. V případě výskytu padělaných či pozměněných peněz v rámci své služby plní úkoly hlásné služby směrem k dozorčímu útvaru, operačnímu důstojníkovi a okresnímu pracovišti. (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003)

9.6 Postup policistů při podezření z výskytu padělaných či pozměněných peněz

Po přijetí oznámení o zajištění podezřelé bankovky z padělání policista vykonávající službu operačního důstojníka Policie České republiky územního odboru Krajského

ředitelství policie, popř. dozorčí službu základního útvaru vyšle neprodleně na místo činu hlídku policie a vyrozumí okresního pracovníka.

Policista vykonávající službu v terénu ihned informuje dozorčí službu základního útvaru nebo operačního důstojníka na základě vyhodnocení situace a po dohodě provede neodkladné a neopakovatelné úkony, zejména:

- zjistí totožnost předložitele podezřelé bankovky, jsou-li dány zákonné důvody, omezí jej na svobodě,
- zjistí totožnost svědků a další důkazní prostředky, zejména pak případný kamerový systém,
- zjistí přesné označení odebírající právnické nebo fyzické osoby, která oznámila zadržení podezřelé bankovky

V rámci dalších prověřování oznámení o zadržení podezřelé bankovky žádá předložitele o vysvětlení ke způsobu nabytí podezřelé bankovky, dle situace případně předložitele zadrží k provedení dalších procesních úkonů. V případě odebrání podezřelé bankovky právnickou osobou, vyžádá kopii potvrzení o odebrání podezřelé bankovky. Vyzve držitele k vydání věci, nebo věc odejme. Dále cestou dozorčího základního útvaru nebo operačního důstojníka ověřuje správnost získaných údajů v informačních systémech policie. Plní hláskou povinnost směrem k okresnímu pracovišti, neprodleně předá spisový materiál spolu s případně zajištěnou bankovkou okresnímu pracovišti.

Pokud získá policista základního útvaru v rámci plnění svých služebních povinností podezřelou bankovku z padělání nebo pozměňování je povinen ihned vyrozumět pracovníka okresního pracoviště, který dále o věci informuje další složky zde uvedené. Po nezbytných opatřeních podezřelou bankovku odešle do zkušebny platidel České národní banky. (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003)

9.7 Spolupráce s ostatními orgány a organizacemi

Všechny uvedené složky policie spolupracují v rámci prověřování a objasňování této závažné trestné činnosti s jednotlivými bankami, převážně pak s odborem ochrany měny a zkušebnou platidel České národní banky, Státní tiskárnou cenin, se soudními znalci

v oboru padělání a pozměňování peněz, dále pak s Kriminalistickým ústavem a dalšími právníckými a fyzickými osobami.

10 ZJIŠTĚNÉ POZNATKY A NÁVRHY NA ŘEŠENÍ

Platební prostředky nejsou jen mince a bankovky, ale i platební karty, šeky a také cenné papíry, akcie, dluhopisy, dálniční kupóny a kolky. Problematika platebních karet je ještě rozsáhlejší a složitější než například u mincí a bankovek. Proto raději zůstaneme u měny euro. Co Česká republika a měna euro? Je jasné, že krize se dotkla i pověsti eura a mnozí z uživatelů této jednotné měny volají po návratu národních měn. Domnívám se, že finanční nestabilita eurozóny se v dohledné době nevyřeší, ale přes veškeré potíže se však měnové seskupení nerozpadne, neboť by se to finančně dotklo prakticky všech států Evropské unie. Podle posledních poznatků Česká národní banka s Ministerstvem financí doporučila, zatím nestanovovat pevné datum přijetí eura v České republice. Přesto má Česká republika zpracovaný Národní plán zavedení eura v České republice. Tento krok má řadu odpůrců, kteří by si raději ponechali svoji měnu. Vstupem do Evropské unie jsme se zavázali k přijetí eura, ale již zde nevyplývá, kdy se tak má stát.

K samotné problematice padělání a pozměňování peněz není v České republice zpracováno příliš knih. Zájemce tak musí vystačit s články na internetu. Vzhledem k tomu, že se touto problematikou zabývám již delší dobu, měl jsem možnost projít mnoha školeními, semináři a setkat se se zajímavými lidmi, a to jak z řad příslušníků policie, tak bankovního sektoru. Pro potřeby Policie České republiky je k této problematice vydán Závazný pokyn policejního prezidenta č. 81/2003, dále pak Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30/2009 o trestním řízení, které považuji za „manuál“ každého policisty zařazeného na této problematice. Dle mého je tedy pro policisty, kteří se zabývají paděláním a pozměňováním peněz, z policejního hlediska dostatek závazných pokynů, nikoliv již dostatek odborné literatury. Pokud se někdo, jako já, touto problematikou zabývá, pak musí sledovat různé články v médiích a na internetu. Pro mou práci jsou také důležité propagační materiály vydávané Českou národní bankou a Evropskou centrální bankou při nové emisi peněz. Nepostradatelným pomocníkem je také vydávaná kartotéka platidel.

11 ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se zabýval problematikou padělání a pozměňování peněz měny euro. Pouze okrajově jsem zmínil vznik peněz a historii padělání a více se věnoval zavedení jednotné evropské měny euro. Jednotlivým etapám při utváření této nové měny a uvedením do oběhu. Snažil jsem se představit ochranné prvky a techniky tisku bankovek. Postupně se od roku 2002 s mincemi a bankovkami euro setkává více než 300 miliónu obyvatel, ale stále se setkávám s tím, že spousta lidí nezná ani základní ochranné prvky nebo výši nominálu bankovek. S určitostí mohu uvést, že se najde mnoho osob, které se domnívají, že bankovka euro s největší nominální hodnotou je 1.000 EUR. Základní znalost ochrany měny a s tím související rozpoznání padělaného platidla je v současné době, kdy mnoho obyvatel České republiky cestuje takřka po celém světě, jednou z nejdůležitějších možností, jak se vyhnout problémům s držením padělané bankovky.

Ve své každodenní praxi v rámci objasňování této trestné činnosti penězokazectví (právě měny euro u specializovaného republikového Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu) se setkávám s lidmi, kteří se doposud domnívali, že je tato nepříjemná skutečnost nemůže potkat. Každý z nich si říkal, proč zrovna já bych měl mít v držení padělek bankovky? Každý se přiznal, že při přebírání bankovek (ať již měny euro nebo jiné) si bankovky řádně neprohliží a ihned po obdržení je ukládá do peněženky. Musíme si uvědomit, že držitel padělku je tento falzifikát odebrán bez náhrady! Pokud tedy někdo předloží padělanou bankovku například 100 EUR, je mu bez náhrady odebrána, a dotyčný tak přišel téměř o 2.500 CZK. Sám sleduji při platbě nákupu pokladní v různých obchodech a marketech a někdy se nedivím, že mnohdy přijmou jako pravé peníze například i jednostranné kopie bankovek, kopie bankovek zhotovené na černobílé kopírce nebo dokonce bankovky ručně dokreslené.

Jednou z možností, jak předcházet této trestné činnosti je zvyšování počtu a kvality ochranných prvků na bankovkách. Zavádění nových ochranných prvků, především pak jejich výzkum a vývoj je značně nákladný. Výroba samotné bankovky není příliš drahá, ta se pohybuje do 5 CZK. Bankovky měny euro jsou navíc moderní s dostačujícími ochrannými prvky. Ochranné prvky se dělí do tří skupin, pro laickou veřejnost, pro

odbornou veřejnost a pro elektronické vyhodnocování. Nejdůležitější je první skupina, tedy laická veřejnost, kdy pro běžného občana musí být ochranný prvek jednoduchý, zřetelný a snadno rozeznatelný bez jakýchkoliv pomůcek, vždyť jen málokdo s sebou na nákup nosí lupu. Z tohoto pohledu se jako účinnější jeví zaměřit síly a prostředky na prevenci kriminality a působení na veřejnost prostřednictvím sdělovacích prostředků a médií.

Pro boj s pachateli trestné činnosti na úseku padělání platebních prostředků, zejména pak páchanou organizovaně, je příslušná Policie České republiky a její Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) Služby kriminální policie a vyšetřování, kde je zřízena Národní centrála proti penězokazectví. Tento odbor koordinuje kroky dalších složek Policie České republiky. Problematika související s paděláním peněz je velice široká, ve své diplomové práci jsem se vůbec nezabýval další měnou jako je Americký dolar (USD), Česká koruna (CZK) nebo dnes velice rozšířené platební karty. Snažil jsem se stručně vysvětlit základní ochranné prvky, právní aspekty padělání peněz a celkově přiblížit tuto závažnou, ale i zajímavou problematiku.

Při zpracování své diplomové práce jsem vycházel převážně z vlastních poznatků a letitých zkušeností v oblasti padělání měny, studiem odborné numismatické literatury. Setkal jsem se jak s řadou pachatelů této trestné činnosti, tak s poškozenými. Dále s pracovníky různých peněžních institucí, prošel nespočet školení a seminářů, ze všech těchto setkání jsem si odnesl řadu poznatků, které jsem nyní mohl zúročit. Nejvíce zkušeností jsem načerpal od soudního znalce v oboru kriminalistika, pravost platidel a cenin RNDr. Miroslava Musila. Jsem také držitelem certifikátu, na jehož základě jsem oprávněn dle stanoviska Nejvyššího státního zastupitelství České republiky podávat předběžná a orientační posouzení pravosti platebních prostředků před zahájením trestního stíhání. (viz obrázek 34)

12 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

BROŽ, Jiří, HRADECKÝ, Jiří, *Platební prostředky jejich ochrana a padělání*, Tiskárna MV p. o., Praha, 2008, ISBN 80-7312-055-0

FRYŠTÁK, Marek, ŽATECKÁ, Eva, *Trestné činy proti měně de lege lata a de lege ferenda*, Kriminallistika č. 2/2008, Tiskárna MV p. o., Praha 2008, ISSN 1210-9150

HLINKA, Bohuslav, RADOMĚRSKÝ, Pavel, *Peníze, poklady, padělky*, Academia, Praha, 1996, ISBN 80-200-0572-2

JELÍNEK, Jiří, a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou v úplném znění*, Linde a.s., Praha, 2006, ISBN 80-7201-618-1

JELÍNEK, Jiří, a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, Leges, Praha, 2009, ISBN 978-80-87212-22-6

KLAUS, Václav, *Rok první*, Euromedia, Group k. s., ISBN 80-242-1196-3

LEUCHTTURM, ALBENVERLAG, *Euro – katalog*, Münzen und Banknoten, 2007, ISBN 3-00-012679-1

NOVOTNÝ, František, RŮŽIČKA, Miroslav, *Trestní kodexy, trestní zákon, trestní řád a související předpisy*, Eurounion s. r. o., Praha, 2002, ISBN 80-7317-009-4

PEKÁREK, Jiří, *Poznáte padělek bankovky?*, Nakladatelství Pragoeduca, Praha, 2000

VENCOVSKÝ, František, KOPECKÝ Ladislav, *ČNB – Lidé a Peníze*, Createam, Praha, 2002, ISDN 80-903-191-1-4

Elektronické zdroje

Euro – jeho historie a budoucnost [online], 2010 [citováno 2010-07-07]. Dostupné z WWW: <http://www.rodina-finance.cz/finance.201/euro-jeho-historie-a-budoucnost.20289.html>

Evropská centrální banka [online], 2010 [citováno 2010-11-09]. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/euro/html/index.cs.html>

Česká národní banka [online], 2010 [citováno 2010-12-19]. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/index.html

Bankovky a boj proti jejich padělení [online], 2011 [citováno 2011-01-19]. Dostupné z WWW: <http://www.rulesforuse.org/pub/index.php?lang=cs>

Nové aspekty ochrany eura proti padělení [online], 2011 [citováno 2011-01-19]. Dostupné z WWW: http://bankovnictvi.ihned.cz/c4-10053440-14246920-900000_d-nove-aspekty-ochrany-eura-proti-padelani

Hospodářská a měnová unie a euro [online], 2011 [citováno 2011-02-10]. Dostupné z WWW: <http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C23>

Ostatní zdroje

Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2001/413/SVV, o potírání podvodů a padělení bezhotovostních platebních prostředků.

MUSIL, Miloslav, *Prezentace padělení platebních prostředků*, Praha, 2010, seminář soudního znalce pro pracovníky ÚOOZ

ROTT, Jiří, *Padělení a pozměňování peněz*, Praha, 2008, seminář ČNB pro pracovníky ÚOOZ

Karto K spol. s r.o., Brno, *Kartotéka platidel*

ÚOOZ, *Právní předpisy*, koordinace trestního řízení, Praha, 2011

EUROPOL, odbor padělení SC6, interní data

Závazný pokyn policejního prezidenta (ZPPP) č. 81/2003

Závazný pokyn policejního prezidenta (ZPPP) č. 30/2009

Zákon č. 15/1932 Sb., Úmluva o potírání penězokazectví

13 PŘÍLOHY

Tabulka 3 - Státy eurozóny, měna, kód, přepočítací koeficient k euru a vstup do eurozóny

Členské státy eurozóny				
Stát	Měna	Kód	Přepočítací koeficient k euru	Vstup do eurozóny
Belgie	Belgický frank	BEF	40,3399	1.1.1999
Finsko	Finská marka	FIM	5,9457	1.1.1999
Francie	Francouzský frank	FRF	6,55957	1.1.1999
Irsko	Irská libra	IEP	0,787564	1.1.1999
Itálie	Italská lira	ITL	1936,27	1.1.1999
Lucembursko	Lucemburský frank	LUF	40,3399	1.1.1999
Německo	Německá marka	DEM	1,95583	1.1.1999
Nizozemsko	Nizozemský gulden	NLG	2,20371	1.1.1999
Portugalsko	Portugalské escudo	PTE	200,482	1.1.1999
Rakousko	Rakouský šilink	ATS	13,7603	1.1.1999
Španělsko	Španělská peseta	ESP	166,386	1.1.1999
Řecko	Řecká drachma	GRD	340,750	1.1.2001
Slovinsko	Slovinský tolar	SIT	239,640	1.1.2007
Kypr	Kyperská libra	CYP	0,585274	1.1.2008
Malta	Maltská lira	MTL	0,429300	1.1.2008
Slovensko	Slovenská koruna	SKK	30,1260	1.1.2009
Estonsko	Estonská koruna	EEK	15,6466	1.1.2011

Zdroj – Státy eurozóny, http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_clen_staty_eurozony.html
[citováno 2011-02-02]

Tabulka 4 - Množství vydaných bankovek eurozóny v milionech ks

Množství vydaných bankovek eurozóny v milionech ks							
	5 €	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €
2002	1.131,00	1.045,00	1.555,00	742,00	307,00	-	-
2003	110,00	999,00	1.071,00	657,00	122,00	133,00	-
2004	-	378,00	290,00	683,00	124,00	-	104,00
2005	530,00	1.020,00	700,00	1.100,00	90,00	-	190,00
2006	1.080,00	1.780,00	1.940,00	1.920,00	280,00	-	-
2007	980,00	1.280,00	1.890,00	1.730,00	230,00	-	190,00
2008	1.369,80	2.130,20	1.755,30	1.059,90	130,00	-	-
2009	1.118,07	1.352,95	4.228,28	2.958,46	1.043,65	-	240,00
2010	1.309,90	1.540,10	1.898,00	1.700,00	500,00	100,00	100,00

Zdroj – Evropská centrální banka, <http://www.ecb.europa.eu/stats/euro/circulation/html/index.en.html>,
[citováno 2011-01-27]

Tabulka 5 - Hodnota vydaných bankovek eurozóny v milionech EUR

Hodnota vydaných bankovek eurozóny v milionech EUR							
	5 €	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €
2002	5.655,00	10.450,00	31.100,00	37.100,00	30.700,00	-	-
2003	550,00	9.991,00	21.422,00	32.850,00	12.200,00	26.600,00	-
2004	-	3.780,00	5.794,00	34.160,00	12.450,00	-	51.800,00
2005	2.650,00	10.200,00	14.000,00	55.000,00	9.000,00	-	95.000,00
2006	5.400,00	17.800,00	38.800,00	96.000,00	28.000,00	-	-
2007	4.900,00	12.800,00	37.800,00	86.500,00	23.000,00	-	95.000,00
2008	6.849,00	21.302,00	35.106,00	52.995,00	13.000,00	-	-
2009	5.590,35	13.529,50	84.565,60	147.923,00	104.365,00	-	120.000,00
2010	6.549,50	15.401,00	37.960,00	85.000,00	50.000,00	20.000,00	50.000,00

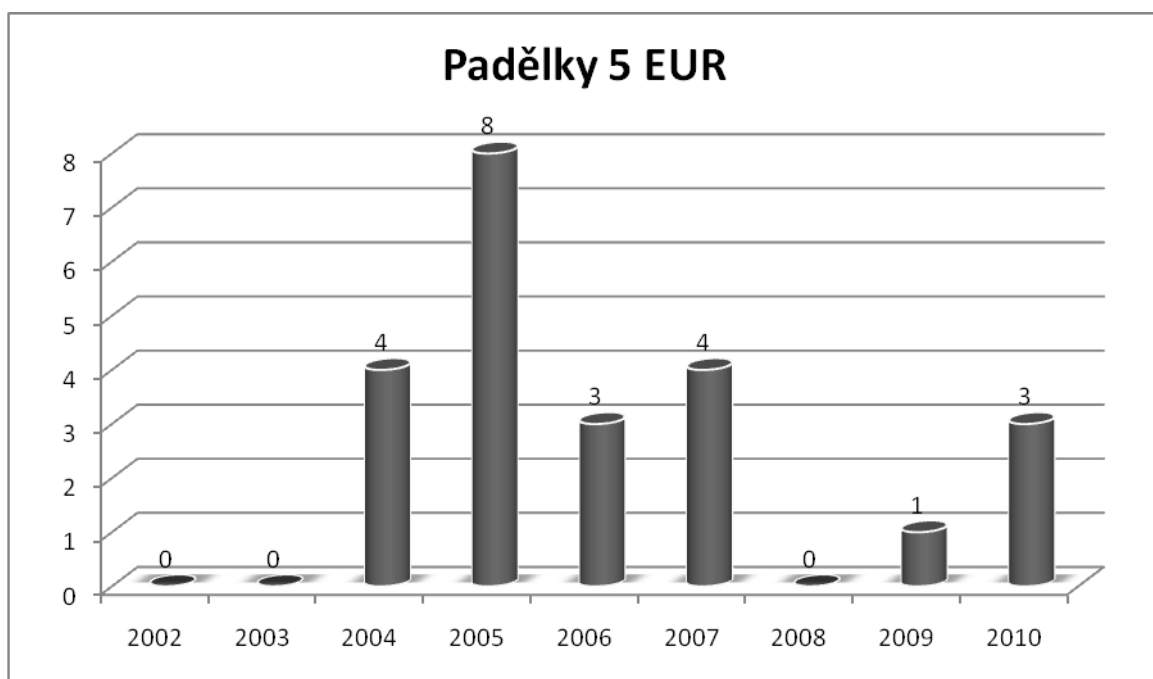
Zdroj – Evropská centrální banka, <http://www.ecb.europa.eu/stats/euro/production/html/index.en.html>,
[citováno 2011-02-15]

Tabulka 6 - Počty zdržených padělků měny euro v České republice

Zadržené padělky							
	5 €	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €
2002	0	1	4	150	138	0	2
2003	0	2	38	320	82	73	2
2004	4	15	22	286	123	305	509
2005	8	9	56	436	227	176	112
2006	3	1	65	151	132	101	83
2007	4	2	2	11	131	312	6
2008	0	5	46	607	203	139	15
2009	1	2	221	247	2192	80	2
2010	3	3	118	237	378	51	11

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

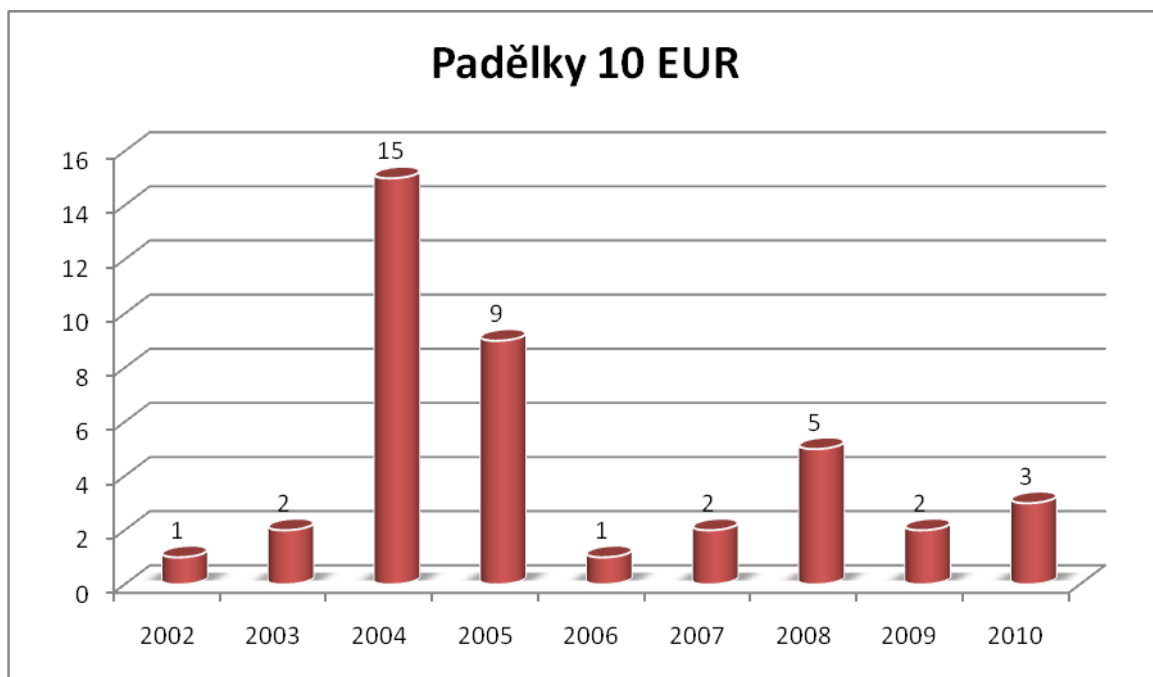
Graf 1 - Počty zdržených padělků 5 EUR v České republice

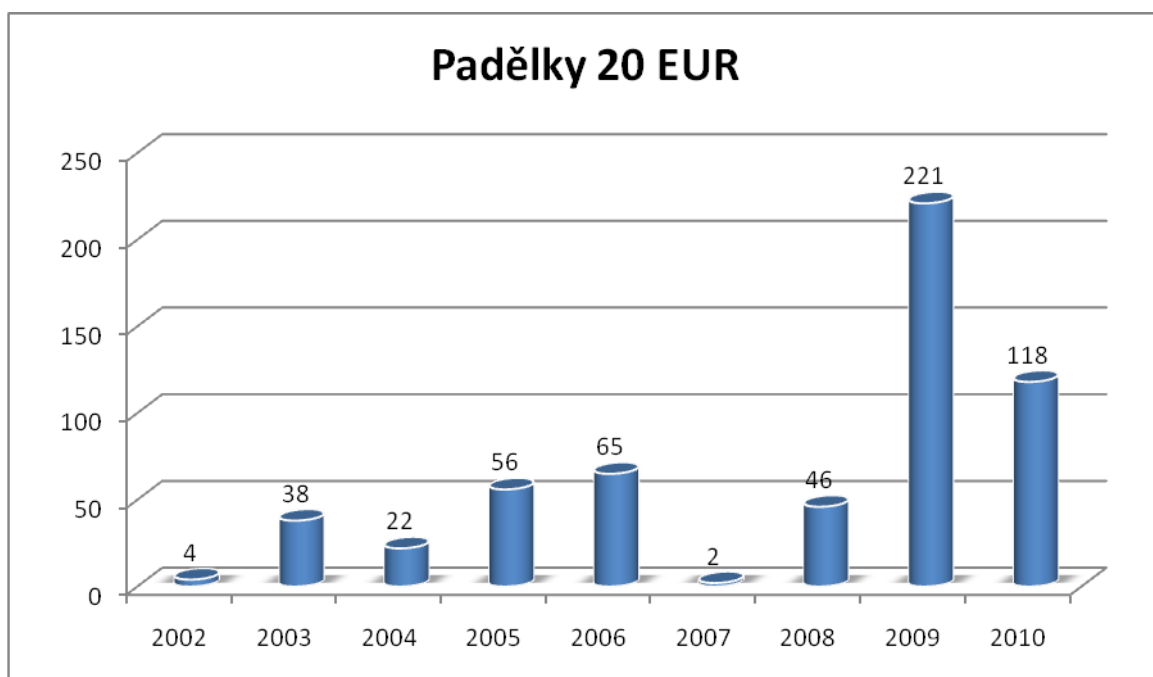
Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Graf 2 - Počty zadržených padělků 10 EUR v České republice

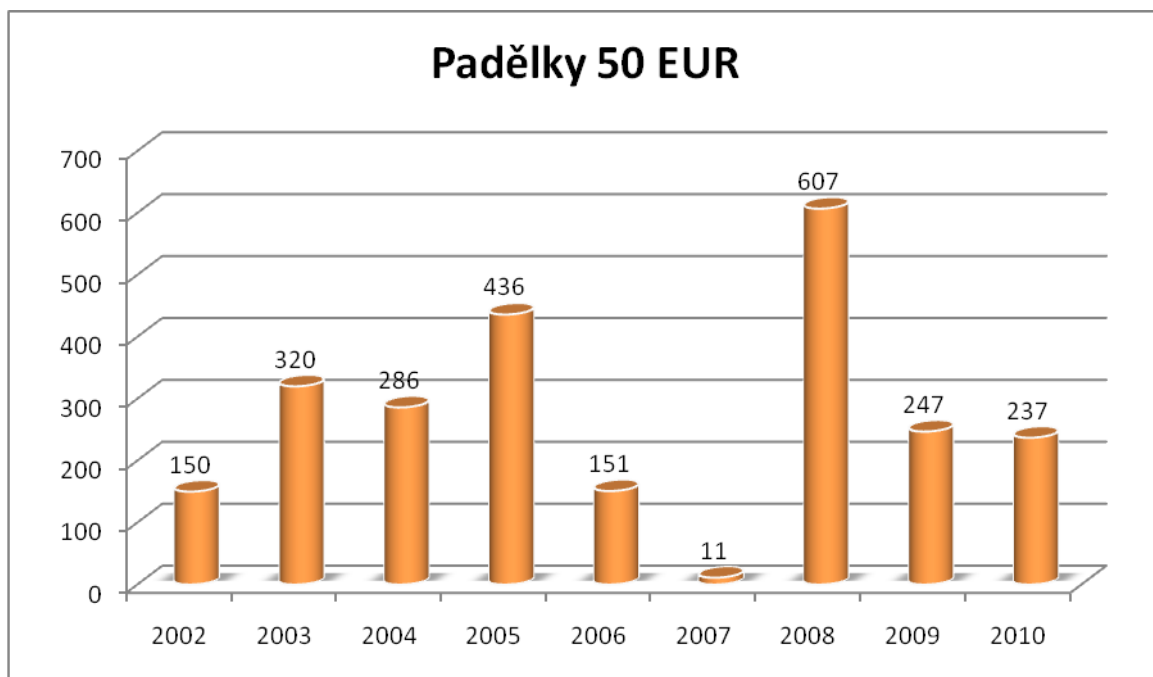
Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Graf 3 - Počty zadržených padělků 20 EUR v České republice

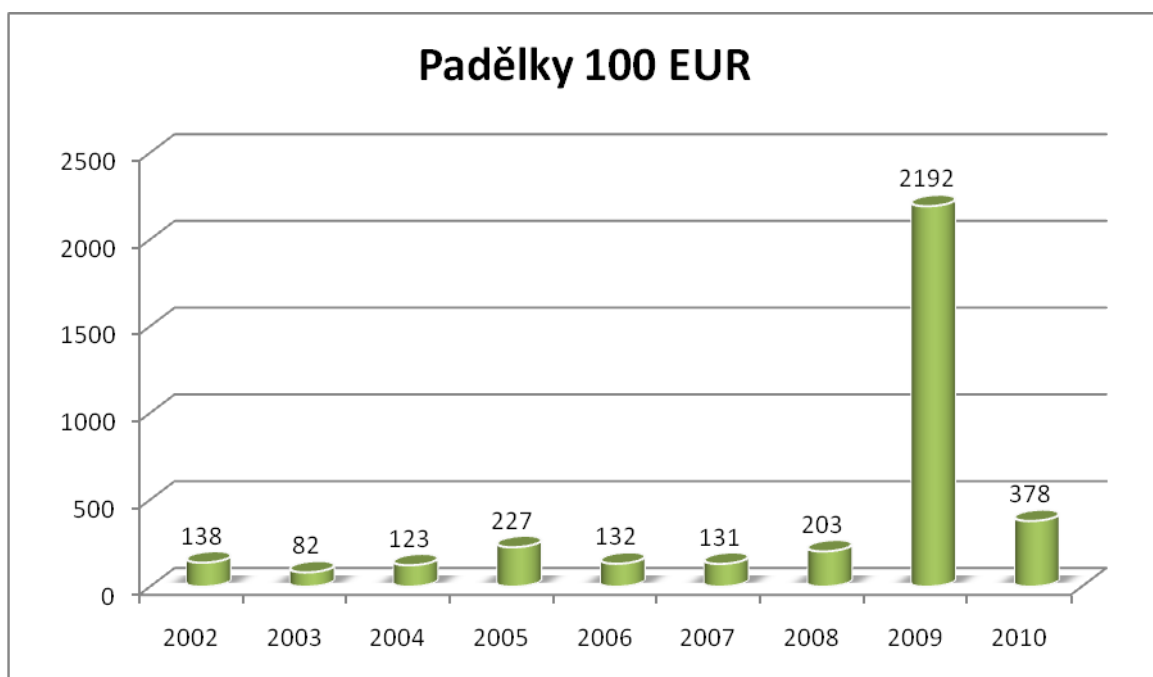
Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Graf 4 - Počty zadržených padělků 50 EUR v České republice

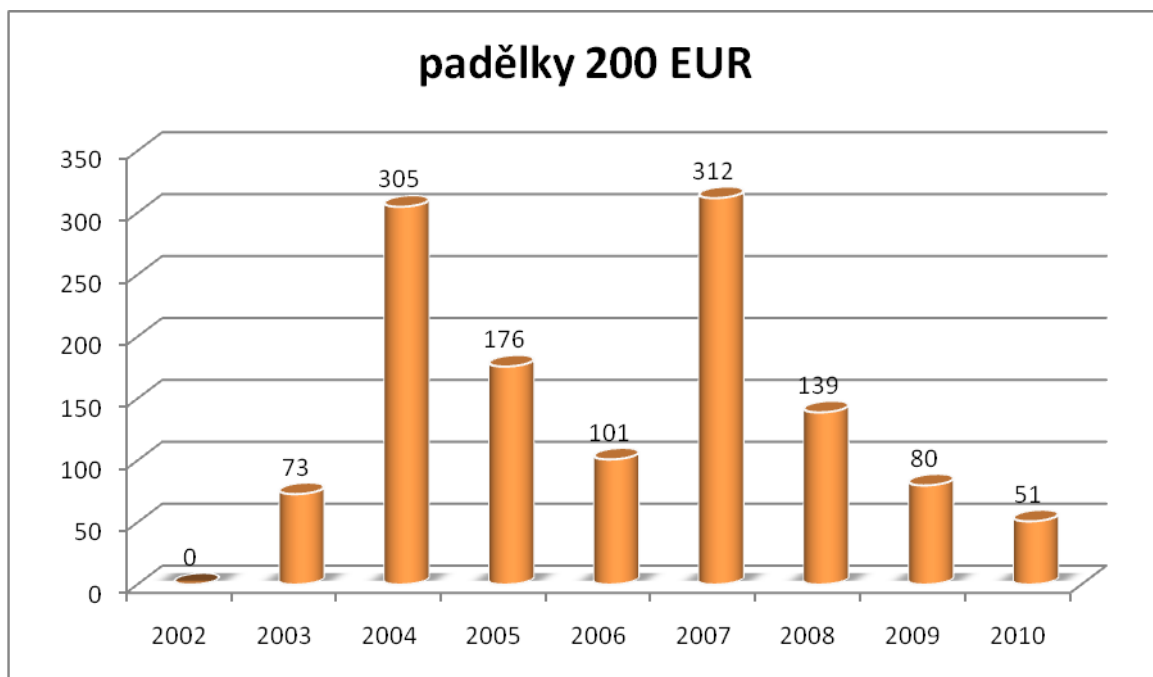
Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Graf 5 - Počty zadržených padělků 100 EUR v České republice

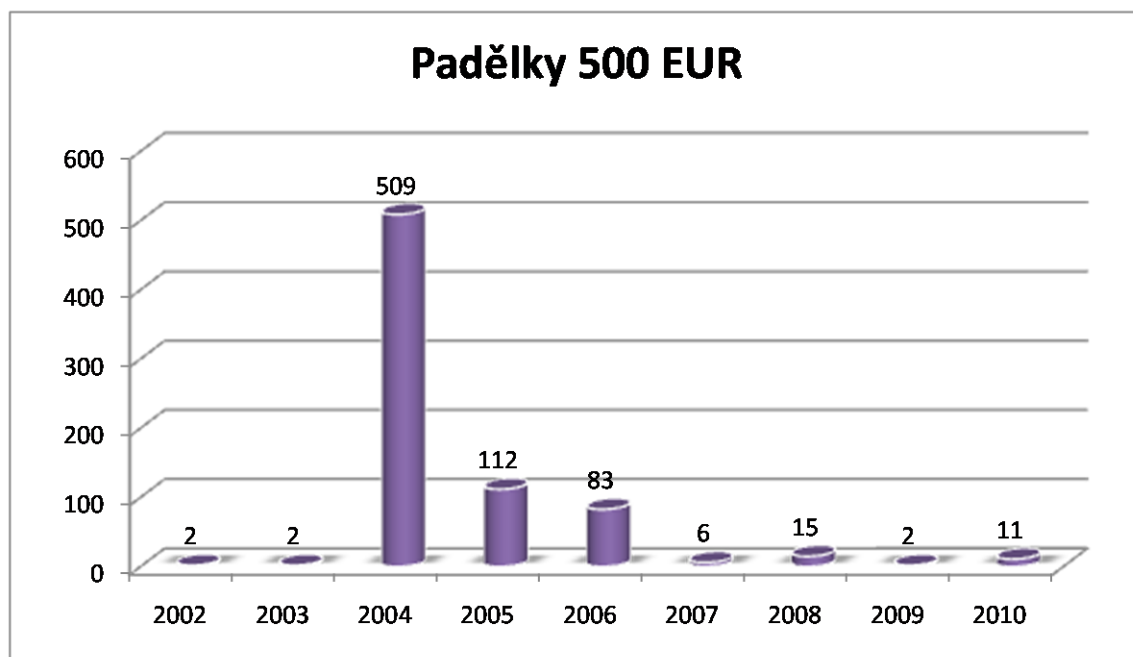
Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Graf 6 - Počty zadržených padělků 200 EUR v České republice

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Graf 7 - Počty zadržených padělků 500 EUR v České republice

Zdroj – vlastní, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Informační systém „IS BANKA“

Obrázek 34 - Certifikát pro předběžné posouzení pravosti bankovek
Zdroj – vlastní, kopie certifikátu